

Pogorârea Sfântului Duh, icoană pe lemn de la Protaton, Sfântul Munte Athos.

DIN SUMAR:

- Teme de pe o viitoare agendă misionară a Bisericii? – **PR. DR. BOGDAN IVANOV**.....(p. 2)
- Desăvârșirea – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)
- Periplu cultural-misionar în Arad al Coralei „Psalmodia Transylvanica” – **DIAC. DR. DANIEL MOCANU**.....(p. 3)
- Părintele Vasile Știopoi, un trudit entuziast – **PR. IUSTIN TIRA**.....(p. 4)
- Înălțarea Domnului
- Ziuă Eroilor – **ELENA PĂRVU**.....(p. 5)

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Între Babilon și Rusalii

La sărbătoarea Rusaliilor S-a pogorât Duhul Sfânt peste apostolii Domnului Hristos în Ierusalim, și pelerinii numeroși cărora aceștia li se adresau „erau uimiți toți și se minunau zicând: Iată, nu sunt aceștia care vorbesc toți galileeni? Și cum auzim noi fiecare limba noastră, în care ne-am născut?” (Faptele Apostolilor 2, 7-8).

Nu se poate să nu mergem cu gândul la început de istorie, când încă păcatul nu-i învățase pe oameni și vorbeau cu toții aceeași limbă. Înainte de a construi „Turnul Babel”, „era în tot pământul o singură limbă și un singur grai la toți” (Facerea 11, 1).

Roada duhului celui rău, care-i învățase pe oameni, este menționată de Sfântul Apostol Pavel: „adulter, desfrânare, necurăție, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mâinii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuri, ucideri, beții, chefuri și cele asemenea acestora” (Galateni 5, 19-21).

Roada Duhului Sfânt, care în mod văzut întemeiază la Rusalii Biserica, este subliniată tot de către Sfântul Apostol Pavel: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23).

Într-o lume subjugată de rele și de păcat a venit Domnul Hristos și a răscumpărat-o, pătimind pentru ea și întemeind Biserica prin revărsarea Duhului Sfânt. Părintele Dumitru Stăniloae ne spune că „pogorârea Sfântului Duh e cea care dă existență reală Bisericii, punând începutul sălășluirii trupului îndumnezeit al lui Hristos în celelalte ființe umane, și cu aceasta începutul Bisericii. Pogorârea Sfântului Duh este astfel actul de trecere de la lucrarea mântuitoare a lui Hristos în umanitatea Sa personală, la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane. Prin Întrupare, Răstignire, Înviere și Înălțare, Hristos pune temelie Bisericii în trupul Său”¹.

Biserica Domnului Hristos a fost întemeiată pentru a-i mântui pe oameni, pentru a-i înfrăți, pentru a-i uni, pentru a-i face să fie mai buni. În rugăciunea arhierescă de dinaintea pătimirilor, Mântuitorul se ruga Tatălui „ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte întru Mine, și eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (Ioan 17, 21).

Câtă vreme n-au apărut fracțiuni în cadrul Bisericii, credibilitatea mesajului ei era enormă. Afirmatia Părintelui Ilarion Felea se impune prin efectele unice pe care creștinismul le-a avut în lume: „creștinismul este religia omenirii, unica religie adevărată, singura religie care are în întregime de autor pe Dumnezeu”².

Biserica creștină, întemeiată în mod văzut la Rusalii, în primul rând le oferă oamenilor mântuirea. Dar, în același timp, și pentru viața acesta trecătoare are efecte benefice. „Binefacerile creștinismului sunt optime și fecunde pentru salvarea, cultura și fericirea omenirii, și am constatat că sunt”³.

Unde a ajuns creștinismul în lume, a ajuns și civilizația. „Oriunde se răspândește creștinismul, viața oamenilor se schimbă: moravurile se purifică, sclavia se desființează, privilegiile se înlătură, societatea se primenește, viciile se înlătură, virtuțile înfloresc, iubirea și frăția pun stăpânire pe toate sufletele; un duh nou se revărsă în lume și o înnoiește”⁴.

Nu trebuie să uităm că și Uniunea Europeană a avut părinți fondatori creștini practicanți: Robert Schuman, Jean Monnet, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi, Walter Hollstein și chiar Winston Churchill. Atunci când au căutat un steag pentru uniunea lor s-au oprit la cartea Apocalipsei: „și s-a arătat din cer un semn mare: o femeie înveșmântată cu soarele, și luna era sub picioarele ei, și pe cap purta cunună din douăsprezece stele” (Apocalipsa 12, 1).

Este limpede că femeia este Maica Domnului, iar culoarea ei albastră o are steagul Uniunii, și pe el poartă cununa din cele douăsprezece stele. Din nefericire, într-o lume ce se secularizează, tot mai puțini oameni cunosc aceste lucruri.

Cu toate că din biserica cea una s-au desprins mai multe confesiune creștine, totuși, nu se poate nega faptul că evanghelia Domnului Hristos are o influență binefăcătoare în viața spirituală a lumii. Se știe care sunt rănilor pe care vremurile le-au lăsat pe trupul Bisericii: la 1054 avea loc schisma cea mare, când Biserica Catolică se desparte de cea Ortodoxă; după 1500 din Biserica Catolică se rup Bisericele Protestante, iar din ele, mai aproape, se nasc cultele neoprotestante.

În fața acestui fenomen, atitudinea Bisericii Ortodoxe o exprimă cel mai bine Profesorul Teodor M. Popescu: „Biserica Ortodoxă nu caută să impună nimănui autoritatea, ea nu cere nimănui puterea, ea cere tuturor unire în credință, de unii schimbată, de alții ui-

¹ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă 2*, EIMBOR, București, 1978, p. 196.

² Ilarion V. Felea, *Religia Iubirii*, Editura Diecezană, Arad, 1946, p. 353.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 356.

▷ *tată. Ea nu cere nimănui nimic, nici măcar să sufere cu ea și pentru ea; ea oferă tuturor credința sa încercată în foc, credința de altădată a tuturor, ea nu dorește să poruncească nimănui și să umilească nici un creștin; ea dorește să-i poată auzi pe toți zicând ca vechii creștini: să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim pe Tatăl, pe Fiul și pe Duhul Sfânt*⁵.

În acest spirit irenic, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, înconjurat de Sinodul Permanent, l-a primit pe Papa Francisc, vineri 31 mai 2019, atât la Patriarhie, cât și la Catedrala Națională. A fost un gest de normalitate și eleganță, care încă o dată subliniază felul în care Patriarhul nostru știe ceea ce e de folos misiunii Bisericii în vremurile actuale.

Atâta vreme cât pe oameni nu-i primești și nu-i cunoști, nici nu-i poți apropia de Biserica Ortodoxă. Când harul Duhului Sfânt coborât la Rusalii lucrează, putem spera că odată se vor împlini cuvintele Mântuitorului: „am și alte oi care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc, și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor” (Ioan 10, 16).

⁵ Teodor M. Popescu, *Biserica Mărturisitoare*, Editura Credința Noastră, București, 1995, ultima copertă.

Teme de pe o agendă misionară modernă a Bisericii?

Pr. dr. Bogdan Ivanov

Laptul că creștinismul european trăiește o stare de criză este o realitate pe care o simțim cu toții sau cel puțin o cunoaștem din observarea situației actuale din Europa occidentală. Aici, secularismul agresiv al ultimelor decenii, indiferentismul religios, schimbările demografice și aglutinarea populațiilor de tot felul au făcut ca creștinismul să fie tot mai marginalizat și să își piardă tot mai mult relevanța sa publică.

Aceste stări de fapt impun strategii, reacții, dar mai ales (re)evaluări ale felului în care Bisericile fac misiune. În această cheie s-a înscris și întâlnirea ecumenică pe care Biserica Evanghelică din Württemberg, cu care Arhiepiscopia noastră are o relație de parteneriat ecumenic de peste 25 de ani, a organizat-o în perioada 29 aprilie – 6 mai 2019 la Stuttgart. La această întâlnire a participat un grup de 12 persoane, din 10 țări reprezentând tradiții, culturi sociale și medii religioase diferite, de la lumea latino-americană (Brazilia și Argentina), la cea africană (Africa de Sud) sau extrem orientală (Coreea de Sud și Indonezia - Bali), la cea europeană (Slovenia, Franța, Slovacia, Georgia sau România). Din partea Arhiepiscopiei Clujului și singurul reprezentant al unei Biserici majoritare de tradiție Ortodoxă a participat preotul Bogdan Ivanov, consilier cultural. Invitația și inițiativa aceste vizite i-a aparținut Episcopului Frank O. July, al Bisericii din Württemberg, un bun prieten și admirator al Ortodoxiei și un real partener de dialog ecumenic.

Desfășurată impecabil și după o agendă bine studiată, această vizită a pornit de la un document trimis fiecărui participant înainte, ca pregătire și introducere în realitățile cu care se confruntă această Biserică din Sud-vestul Germaniei. Cu o infrastructură eclesială extrem de complexă, cu peste 2.000.000 de credincioși și aproape 1500 de parohii, cu o misiune socială exemplară, care transformă Biserica într-un partener social de primă mărime al Statului german – doar serviciul Diakonia al Bisericii din Württemberg are, împreună cu serviciul catolic Caritas, 100.000 de angajați și peste 3000 de grădinițe pe care le administrează –, și cu un buget anual de peste 500 de milioane de euro, cu o excelentă Facultate de teologie ca aceea din Tübingen, la care învață peste 800 de studenți, această Biserică se confruntă cu probleme serioase precum: scăderea constantă a numărului credincioșilor care își declară apartenența religioasă, diminuarea resurselor financiare, frecvența scăzută la slujbele duminicale, sau lipsa clerului pentru zonele rurale.

Aceste fenomene sunt specifice Bisericilor protestantă și catolică din spațiul german, fapt care impune măsuri comune și un sprijin reciproc în încercarea de a limita aceste efecte pe termen lung. Acest spectru de provocări se conjugă cu o altă gamă de schimbări structurale care se resimt acut în societatea occidentală și pe care sociologia le numește megatrends¹,

precum: individualizarea, pluralizarea, globalizarea, cu aflul mare de imigranți, schimbările demografice, digitalizarea societății, cu toate aspectele ei etice și economice, mobilitatea populațiilor și schimbările climatice. Chiar dacă aceste teme par desprinse mai degrabă dintr-o agendă politică europeană, ele au impact major și asupra felului în care Biserica își articulează misiunea într-o societate aflată într-o continuă schimbare și impun din partea acesteia răspunsuri și strategii. Evident că ritmul vieții unei Biserici nu se desfășoară neapărat la nivelul și în ritmul acestor schimbări structurale din societate, totuși ele afectează structurile de organizare eclesiastice și forțează limitele tradiționale în care erau gândite și înțelese până acum faptul religios și misiunea Bisericii.

Avantajul Bisericii în fața acestui val de situații complexe îl reprezintă în momentul de față parteneriatul pe care ea îl are cu statul și care este gândit în termenii unei relații prietenești și de sprijin reciproc. Statul german, care a învățat lecția dură a dictaturii naziste, „recunoaște Bisericii rolul de a păstra și întări fundamentele morale și religioase ale vieții”, fiind conștient de „responsabilitatea pe care o are Biserica față de păstrarea și transmiterea credinței creștine, față de viața religioasă și slujirea diaconală și față de binele comun”. Aceste premise asigură Bisericii o reală relevanță socială, ceea ce îi oferă autoritatea morală de a se pronunța și de găsi interpretări și soluții creștine la problemele cu care se confruntă societatea germană. Un exemplu în acest sens îl reprezintă și Documentul asumat de bisericile riverane Rinului în care era lansat un apel credincioșilor de a participa la recentul scrutin pentru Parlamentul European, pentru a garanta că valori precum dreptatea socială, statul de drept, deschiderea și egalitatea de șanse sau respectul față de valorile creștine vor fi garantate în fața tendințelor izolaționiste asumate de partide naționaliste și extremiste, tot mai vocale pe scena europeană.

Din realitățile observate în teren, Biserica evanghelică din Württemberg are de gestionat, pe lângă istoria traumatizantă a ultimului secol, ale cărei răni are obligația de le vindeca, și provocarea de a menține deschise căile de dialog și colaborare ecumenică în lumea creștină, dar și de a construi punți de dialog cu iudaismul și islamul. Aceste angajamente pre-

supun asumarea cu multă forță a propriei identități confessionale, angajarea laicului în sprijinul misiunii Bisericii și găsirea forței de propovăduire în nucleul religios și liturgic pe care îl are.

Forțată de un context social și politic foarte delicat, mai ales după cel de-al doilea Război mondial, Biserica și-a dezvoltat o foarte complexă misiune în afara zidurilor ei, care o face practic prezentă în orice segment al vieții și al societății. Responsabilă la propriu pentru reconstrucția socială și morală a unei țări nimicite de război, Biserica s-a dovedit un liant social și o forță pentru oamenii pe care i-a păstorit. Acest impuls misionar nu a fost lipsit și de ispite, care au înstrăinat-o de adevărata ei misiune de a propovădui Evanghelia și de a menține ca ideal de viață creștină sfințirea vieții. De aceea, reînnoirea Bisericii în sine însăși și la propriile izvoare teologice și liturgice pot constitui premisele unei rearticulări și împrăștiării a misiunii ei. În mod particular, Biserica din Württemberg are la bază o foarte puternică tradiție a pietismului, care a dat forță evlaviei și trăirii interioare a credincioșilor ei, dar mai ales a inspirat un puternic curent misionar la nivelul parohiilor, care și-au extins activitățile ecumenice și misionare mult dincolo de granițele lumii germane. Acest lucru se vede și din deschiderea ecumenică a acestei Biserici, unică în întreg spațiul Germaniei.

mediul de afaceri, societatea, cultura și viața personală, care definesc viitorul și ritmul în creștere al schimbărilor.

Din această perspectivă se desprinde și relevanța unei astfel de întâlniri ecumenice, care poate oferi analize utile asupra punctelor slabe sau mai puțin acoperite din misiunea atât de complexă pe care o Biserica, precum cea din Württemberg, o are.

Construită ca o evaluare externă la care o Biserica protestantă - cu o respectabilă tradiție și cu o admirabilă misiune socială - se supune, această întâlnire relevă câteva virtuți la care și noi, ortodocșii, putem reflecta.

Prima dintre ele este curajul de a te supune analizei și criticilor unor străini. Acesta arată pe de-o parte o bună maturitate a Bisericii, dar și suficiente resurse de smerenie, care sunt garanții că își poate oricând regăsi adevăratul parcurs. Evident că o astfel de abordare nu se află în orizontul nostru de preocupări, dar rămâne interesant, măcar ca exercițiu de imaginație, cum ar arăta o analiză externă pentru misiunea pe care Biserica noastră o face sau ar trebui să o facă? Dar să nu uităm că putem fi absorbiți prea mult în realitățile vieții Bisericii noastre, încât să nu mai fim capabili să îi vedem punctele slabe.

O altă virtute a acestei întâlniri este nevoia unei solidarități puternice la nivelul lumii creștine. Cred că am depășit demult termenii unei misiuni care să fie tradusă în stricta convertire la ortodoxie, gest care nu ar întări niciuna dintre părțile aflate în dialog sau în relație de parteneriat ecumenic. Criza lumii creștine ne obligă pe toți, atât ortodocși, cât și catolici și protestanți să găsim căi și soluții de a ne sprijini reciproc. Acest lucru l-am găsit admirabil sintetizat în modul exemplar în care evanghelicii și catolicii colaborează în Stuttgart, în care deși sunt confesiuni creștine majore, nu mai realizează împreună nici măcar jumătate din populația orașului. Cele două Biserici au înțeles că timpul competiției confessionale este de mult depășit și că provocările momentului impun acțiuni și strategii comune, în fața unor pericole comune.

O a treia virtute a acestei întâlniri o consider nevoia de a ne construi și o altfel de agendă de preocupări pastorale și misionare, atât la nivel eparhial, cât și la cel sinodal. Pentru exemplificare aș reda punctele importante ale strategiei misionare ale Bisericii din Württemberg:

1. Construirea de structuri administrative și eclesiale sustenabile, pe fondul constant al diminuării resurselor financiare și al scăderii numărului de credincioși contribuabili;
2. Lupta pentru păstrarea relevanței Bisericii pentru viața oamenilor, într-o lume digitală;
3. Creșterea atractivității Bisericii ca angajator pentru tinerii care să intre în slujirea pastorală, diaconală și educațională, inclusiv în cea administrativă;
4. Menținerea vizibilității publice a Bisericii și atragerea oamenilor prin activitățile ei complexe;
5. Biserica este ospitalieră și îi încurajează pe oameni să creadă;
6. Credința trăită se manifestă pe sine prin slujirea diaconală;
7. Biserica este un partener educațional de încredere.

Astfel de preocupări ar consolida și mai mult prestigiul Bisericii în ochii societății, care așteaptă o înnoire și în viața comunității de viață și credință și ar întări și mai mult încrederea credincioșilor în seriozitatea cu care problemele viitorului sunt abordate de către Biserică. Ar suna reconfortant și încurajator o analiză a fenomenului secularizării și al scăderii frecvenței participării la slujbe a credincioșilor, pe agenda Sfântului Sinod. Toate acestea ar fi semnele unei maturități și ale unei priviri responsabile pe care Biserica le arată față de problemele societății.

Ca de fiecare dată, o astfel de întâlnire vine să ne întărească nouă, ortodocșilor convingerea confortabilă că suntem parteneri serioși de dialog, că experiența și bogăția liturgică și de viață ale Bisericii noastre sunt valori prețioase și respectate de către partenerii noștri de dialog și, mai ales, că avem mult de oferit unei lumi creștine care și-a pierdut poate rădăcinile și sensul: liturgia și frumusețea vieții trăite în duhul sfințeniei.

Problemele cu care se confruntă Biserica evanghelică din Württemberg nu sunt încă probleme noastre, dar vor fi, iar tendințele și forțele globale par relativ departe de orizontul nostru răsăritean. Rămâne o singură întrebare pe care trebuie să ne-o punem în duhul unei atitudini pline de curaj: vom avea soluțiile Bisericii din Württemberg sau cel puțin vom căuta să le aflăm precum ei?

¹ Forțe de dezvoltare globale și susținute, care afectează economia,

Tableta lunii

Desăvârșirea

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Desăvârșirea este acțiunea prin care o lucrare sau un obiect este adus la starea sa deplină, la scopul pentru care a fost gândit. În esență, orice lucrare omenească trebuie, sau ar trebui să tindă spre „desăvârșire”, spre împlinire, spre sfârșire în bine. Aceasta ar trebui să fie scopul și finalitatea lucrării fiecărui om, a oamenilor în totalitatea lor și, în ultimă instanță, a „istoriei”. În privința „istoriei” însă, trebuie să fim deplin lămurii că ea nu are înțeles dacă nu o vom raporta la actul creației, al aducerii în ființă.

Actul dumnezeiesc al aducerii în ființă a protopărinților noștri cade pe punctul în care începe „istoria” oamenilor; „la început!”. Aceasta arată că „istoria” este în întregime subordonată actului creației, că este o consecință a actului creației și că ea, „istoria”, nu poate fi înțeleasă decât prin actul creației și al scopului ei. Creația omului a fost un act de infinită dragoste, și omul a fost adus în existență din ceea ce unii Sfinți Părinți numesc, „dragostea ne bună a lui Dumnezeu”. O dragoste pe care noi nu o putem înțelege, o putem doar contempla în tăcere. În această înțelegere, „istoria” se desăvârșește nu în desfășurarea ei, nu prin „progres” (vorba „progres” nefiind alta decât secularizarea virtuții de a nădăjdui), ci se desăvârșește la capătul ei și tot prin acțiunea lui Dumnezeu, atunci când vom intra în Lumina Zilei a Opta.

Creația dă posibilitatea „istoriei” să se manifeste dar, în același timp, o arată ca fiind insuficientă și fără putere în afara ajutorului divin. Dumnezeu arată mereu, prin chiar mijlocirea, prin mărturia „istoriei”, că ea trebuie să fie înlocuită cu o formă perfectă și definitivă a existenței. „Istoria” rămâne ca un drum provizoriu care, cu cât este mai separat de Dumnezeu, se afundă în adâncuri și catastrofe. Fără Dumnezeu, „istoria” este sortită unor eșecuri tot mai mari și cu urmări tot mai sângeroase pentru oameni. În condițiile pe care le trăim, când tehnica devine tot mai apăsătoare, oamenii devin tot mai izolați, când rachetele caută să înlocuiască Îngerii și când tot mai deslușit se aude tunetul mâniei lui Dumnezeu, „calea” trebuie aflată altundeva decât în fundătura ateistă.

Dar asta nu înseamnă că omul este un obiect pasiv. Dumnezeu l-a făcut după „chipul” Său, adică înzestrat cu daruri și calități care, bine folosite, pot duce la „asemănarea” cu Dumnezeu. În relația cu omul, Dumnezeu și-a așezat sieși o limită, și aceasta este libera voie a omului. Dumnezeu nu silește pe nimeni să îl iubească și nu silește pe nimeni să îi facă voia dar, în același timp, o altă alegere așază pe om în afara lui Dumnezeu și a lucrării

Sale. În alte cuvinte, prin alegerea pe care o face, omul poate pierde și lumea asta și pe cea care va să vie.

Au fost mulți cei care s-au străduit pe „cale”, în vremi mai vechi sau mai noi, și despre ei vorbește Sfântul Apostol Pavel în cuvinte de foc în Epistola către Evrei: „Ei care prin credință, au biruit împărații, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au împuțernicit, din slabi ce erau s-au făcut tari în război, au întors taberele vrăjmașilor pe fugă; unele femei și-au luat pe morții lor în viață. Iar alții au fost chinuți, neprimind izbăvirea, ca să dobândească mai bună înviere; alții au suferit batjocură și bici, ba chiar lanțuri și închisoare; au fost uciși cu pietre, au fost puși la cazne, au fost tăiați cu fierăstrăul, au murit uciși cu sabia, au pribegit în piei de oaie și în piei de capră, lipsiți, strâmtorați, rău primiți. Ei, de care lumea nu era vrednică, au răstăcit în pustii și în munți, și în peșteri, și în crăpăturile pământului. Și toți aceștia, mărturisii fiind prin credință, n-au primit făgăduința, pentru că Dumnezeu rânduise pentru noi ceva mai bun, ca ei să nu ia fără noi desăvârșirea” (Evr 11, 33-40).

Rămâne să ne întrebăm cine suntem „noi”, pentru care se face așteptare, și care este înțelesul „desăvârșirii”. În primul rând este limpede că prin „noi” Sfântul Pavel înțelegea pe toți cei binecredincioși, adică cei Ortodocși. Aceasta este subînțeles din faptul că, în altă parte, Sfântul Pavel se numește pe sine „cel dintâi dintre cei păcătoși”. Este limpede că această chemare se adresează tuturor.

În același timp, un alt aspect este arătat. Oamenii pot și trebuie să tindă spre perfecțiune, trebuie să facă tot ce este mai bun în puterea lor. Dar cele pe care le fac oamenii întotdeauna nu trebuie să se sfârșească în „realizarea” unui lucru, intenția spre bine și mai bine, dorul spre „desăvârșire” trebuie să fie fără sfârșit. Dar împlinirea, „desăvârșirea”, rămâne un dar care va fi dat de către Dumnezeu la vremea pe care El o va hotărî. Iar aceasta ne dezvăluie o stare miraculoasă.

Prin trudă, prin ideal, indiferent în ce domeniu ar lucra, cei buni se vor întâlni în „desăvârșire”. Care este un nivel spiritual și atemporal. Toți cei buni se vor găsi în acel nivel, în starea de „desăvârșire”. Iar în aceasta, iarăși Apostolul Neamurilor ne spune, vor afla: „Ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit, și la inima omului nu s-a suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El” (I Co 2, 9).

În această înțelegere și în acest dor „să stăm bine, să stăm cu frică” în calea Ortodoxă.

Periplul cultural-misionar în Arad al Coralei „Psalmodia Transylvanica”

Diac. dr. Daniel Mocanu

a împlinirea a o sută de ani de la fondarea prestigioasei corale mixte arădene Armonia, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, Catedrala Veche a organizat un festival de muzică corală religioasă și folclorică, care s-a desfășurat pe parcursul a trei zile (24-26 mai), cu concursul mai multor formații corale din eparhiile Aradului, Timișoarei și Clujului.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”, dirijat de părintele decan Vasile Stanciu, a fost invitat să susțină un recital coral pe scena Palatului Culturii din Arad. Pe lângă această reprezentare, periplul cultural al coralei a inclus și alte câteva scurte recitaluri premergătoare. Astfel, în seara zilei de 23 mai, după slujba vecerniei, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca au răsunat acordurile formației bărbătești într-o reprezentare de excepție sub bagheta părintelui Stanciu, cu piese din repertoriul românesc și internațional.

În data de 24 mai, cu binecuvântarea PS Gurie Georgiu, Episcopul Devei și Hunedoarei, corala „Psalmodia Transylvanica” a oferit, în catedrala episcopală din Deva, un concert de cântări religioase. Este pentru a doua oară când corala este primită cu multă bucurie și entuziasm de credincioșii prezenți la acest concert.

În seara aceleiași zile, la mănăstirea Crișan-Vaca, situată în satul Crișan al comunei Ribița, județul Hunedoara, o mănăstire întemeiată în secolul al XVI-lea, corala a susținut un concert de cântări religioase, aducând multă bucurie în sufletele credincioșilor veniți în număr foarte mare la mănăstire pentru taina Sfântului Maslu. De asemenea, sâmbătă dimineața, membrii formației au participat la Sfânta Liturghie, dând răspunsurile la strană.

Plecând spre Arad, coriștii au făcut un popas la Țebea, pentru a aduce un prinos de recunoștință celui ce a fost numit „Crăișorul munților”, Avram Iancu. Cu ocazia vizitării sanctuarului ridicat la Țebea, s-au intonat cântece patriotice și s-a rostit o scurtă rugăciune de pomenire.

Sâmbătă, 25 mai, în Sala Palatului Culturii din Arad, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, a doamnei rector Ramona Lile a Universității „Aurel Vlaicu”, a numeroase autorități locale, a profesorilor, muzicienilor, studenților și credincioșilor Catedralei Vechi, s-a desfășurat prima parte a Festivalului de muzică corală și religioasă dedicat împlinirii a 100 de ani de la înființarea Corului „Armonia”. Această amplă manifestare s-a desfășurat la Sala Palatului Cultural din Arad și a fost prezentată de către pr. prof. univ. dr. Cristinel Ioja, Decanul Facultății de Teologie din Arad și preot slujitor al Catedralei Vechi.

Prima parte a acestui festival a reunit patru coruri, fiecare interpretând piese religioase și folclorice: Corul bărbătesc al Facultății de Teologie din Arad, dirijat de către Arhid. Asist. Univ. Dr. Tiberiu Ardelean; Corul mixt al Facultății de Teologie din Arad, dirijat de către Conf. Univ. Dr. Mircea Buta; Corul mixt „Excelsior” din Timișoara, dirijat de către Maestrul Iosif Todea, și Corala bărbătească „Psalmodia Transylvanica” a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, dirijată de către Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Stanciu.

Corala „Psalmodia Transylvanica” a venit în întâmpinarea auditoriului cu un repertoriu muzical variat, interpretând piesele: *Tatăl nostru*, de I.D. Chirescu; *Hristos a înviat*, de Cornel Arion; *Ochiul inimii mele*, de Augustin Bena; *Graiurile mele*, de Alex Delcea, solist pr. dr. Gavril Vîrva; *Judecă, Doamne*, de Felix Mendelssohn; *Miorița*, de Mircea Neagu și *Lino Leano și De doi*, de Nicolae Ursu.

Considerat de specialiști ca fiind una dintre cele mai bune săli de concerte din țară, Palatul Culturii din Arad a răsunat de vocile omogene și echilibrate ale membrilor coralei „Psalmodia Transylvanica”, care, pe acordurile muzicii religioase și laice, a produs o stare de încântare și bucurie în sufletele celor prezenți. Aplauzele furtunoase și mulțumirile aduse de organizatorii acestui festival sunt garanția faptului că prestația coralei a fost una de înaltă ținută academică și de mare profesionalism. Aceste aprecieri venite din partea organizatorilor și a muzicienilor prezenți la acest Festival certifică, încă o dată, faptul că formația „Psalmodia Transylvanica” a Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijată de părintele decan Vasile Stanciu, își împlinește din plin menirea și scopul pentru care a fost fondată, acela de a promova o muzică de bună calitate, de a evidenția valorile noastre culturale și de a prezenta publicului larg, printr-o interpretare profesională, nestemate ale muzicii corale bisericești și laice.

Părintele Vasile Știopei, un truditor entuziast*

Pr. Iustin Tira

Nentru că îl cunosc de când era elev în primii ani la Seminarul Teologic din Cluj Napoca, eu fiind diacon al Catedralei arhiepiscopale, am senzația că cei 40 de ani, au trecut foarte repede și pentru el și pentru mine, iar astăzi ne vedem amândoi, el cu părul alb iar eu spre amurgul vieții.

Cel ce, în toamna anului 1977, l-a ocrotit duhovnicește și l-a recomandat cu multă căldură pentru ocuparea unui post de cântăreț la Catedrala arhiepiscopală din Cluj Napoca, a fost protopopul ucrainienilor ortodocși din România – **părintele Ioan Pițura**, astăzi vicarul general al Vicariatului Ortodox Ucrainian din România.

A fost „diploma” cu care a intrat în rândul personalului neclerical al Catedralei noastre. A ucenicit smerit, conștiincios și dăruit la strana Catedralei vreme de 3 ani, până în toamna anului 1980, când a fost admis ca student la Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu.

În toată această perioadă s-a dovedit a fi ceea ce-l recomandase ocrotitorul său: un tânăr serios, harnic, smerit, ascultător, cu o voce frumoasă, foarte bun cunoscător al rânduielilor liturgice și al glasurilor bisericesti, cu purtare morală ireproșabilă, un tânăr care-și câștiga pîinea cea de toate zilele muncind și se pregătea pentru viață învățând.

Anii studenției i-a parcurs după aceeași rânduială a muncii, a rugăciunii și a învățaturii. A cântat la strună la biserici din Sibiu sau din împrejurimi, unde a fost solicitat. În anul IV de studii, a fost cântăreț la parohia Cisnădie I, protopopiatul Sibiu. Impresia pe care a lăsat-o rezultă din actul nr. 42/6 august 1984 al parohiei în care distinsul preot Ioan Turcu (trecut prin ororile închisorilor comuniste), spune următoarele: „Adeverim prin prezenta că în perioada 15 oct.1983 - 6 aug. 1984, inclusiv vacanțele de Crăciun și Paști, Dl. Vasile Știopei a acoperit serviciul stranei la parohia Cisnădie I, județul Sibiu, (în paralel cu sarcinile de studii pentru anul IV și licență).

În tot acest timp, Dl. Vasile Știopei a avut un comportament ireproșabil, caracter, punctualitate, omenie, demnitate în slujire, interpretând cântarea bisericească cu vibrație religioasă sinceră, fără a căuta efecte de suprafață. El și-a

asigurat astfel, în puținul timp cât a slujit cu noi, o amintire plăcută în inimile noastre ale tuturor (paroh și enoriași). Suntem încredințați că va fi un vrednic slujitor al Sfântului Altar.”

Pregătirea și purtarea (ca cea menționată mai sus) au fost calitățile pentru care vrednicul de pomenire, **arhiepiscopul Teofil Herineanu**, l-a numit și l-a hirotonit preot pentru parohia Turda Oprișani, din municipiul Turda, județul Cluj. Lucrarea pastoral-misionară, administrativ - economică și filantropică de excepție, pe care părintele Vasile Știopei a desfășurat-o în cei 34 de ani de preoție, depășesc cu mult așteptările Chiriarhului care a numit un tânăr licențiat în teologie la o parohie de oraș. Nu cred că există mulți preoți (cel puțin în eparhia noastră, pe care o cunosc foarte bine, nu există nici unul) care să fi inițiat și coordonat construirea din temelie a 7 (șapte) biserici: Turda-Oprișani II, Turda – Oprișani Capelă, Turda-Poiană, Aiton, Iacobeni, biserica și mănăstirea de la Cheile Turzii – Petreștii de Sus și biserica mănăstirii „Mihai Vodă” – Turda. Acestea li s-au adăugat construirea

„Centrului de Îngrijire și Asistență pentru Vârstnici „Acoperământul Maicii Domnului” din Turda, unde își găseseră alinare suferințelor și vârstei 120 de persoane, amenajarea și dotarea „Grădiniței Sociale „Acoperământul Maicii Domnului” cu o capacitate de 25 de locuri, construirea unei noi case parohiale (cu două apartamente), construirea și dotarea „Centrului de Recuperare psihoneuro-motorie pentru copii cu handicap „Sfânta Irina” din Turda, cumpărarea și amenajarea unui nou cimitir parohial. Toate acestea sunt în funcțiune și își îndeplinesc misiunea pentru care au fost edificate.

În prezent sunt în derulare alte trei proiecte, inițiate și coordonate de părintele Vasile Știopei: „Căminul pentru persoane vârstnice „Sfântul Apostol Iacob” în satul Iacobeni, comuna Ceanu Mare, județul Cluj, o clădire nouă și modernă pentru „Grădinița Socială „Acoperământul Maicii Domnului” în municipiul Turda și extinderea și amenajarea cimitirului parohial.

Acestor proiecte majore, li s-au adăugat alte multe acțiuni filantropice de care au beneficiat familii și persoane aflate în situații limită pe care părintele Vasile Știopei, împreună cu credincioșii parohiei Turda Oprișani II și a altor binefăcători jertfelnici, și le-a asumat.

În toată această perioadă, n-a încetat nici o clipă construirea sau reconstruirea bisericii din sufletul credincioșilor săi. Au avut și au parte de aceeași slujire jertfelnică și iubitoare din partea părintelui Vasile Știopei. De fapt, eu cred că tocmai biserica din sufletul credincioșilor este temelia tuturor bisericilor și așezămintelor construite de părintele Vasile.

Din partea instituției Bisericii a primit toate distincțiile posibile, eparhiale și patriarhale, la care s-a adăugat dragostea și prețuirea părintească

ca a Chiriarhilor: **arhiepiscopul Teofil**, **mitropolitul Bartolomeu** și **părintele mitropolit Andrei**, dragostea și atașamentul credincioșilor, ca și prețuirea și prietenia foarte multor colegi preoți. Între cei din urmă sunt și eu. Răspłata cea mare și nepieritoare o va primi însă din partea Arhierului Hristos.

La ceas aniversar, îi doresc să aibă limpezimea sufletului de a se bucura duhovnicește de tot ceea ce Dumnezeu l-a învrednicit să lucreze aici pe pământ pentru oameni și spre slava Părintelui Ceresc.

* Materialul a fost întocmit cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani pe care părintele Vasile Știopei i-a aniversat în data de 28 decembrie 2018.

Înălțarea Domnului - Ziua eroilor

Elena Pârnu

Ziuă eroilor sau zilele morților? De ce o întrebare retorică? Pentru că, după obiceiul românesc, ziua morților este de în sâmbăta lui Lazăr, înainte de Florii, când fiecare familie pregătește mormântul celor dragi, pentru primăvară, pentru reînvierea naturii, dar mai ales pentru marea sărbătoare a Învierii Domnului. Apoi ziua eroilor neamului, când sunt pomeniți mai ales ostașii morți în războaie, dar și personalități ale țării trecute la cele veșnice, o zi oficială la reușita căreia își aduc aportul și autoritățile. (Din păcate, mai nou, foarte mulți o folosesc pentru propagandă electorală.) Și mai este apoi ziua de 1 Noiembrie, preluată de la conașionalii noștri, când iar se aranjează mormintele, înainte de venirea iernii. De fiecare dată ne vin în memorie amintiri, pentru că atât ne-a mai rămas după cei plecați. E adevărat că sunt tot felul de amintiri... Bunăoară, în copilărie, când veneau părinții de la o înmormântare, așteptam să-mi aducă un colăcel, care intra în ritualul înmormântării, pentru că în vremea aceea nu se găseau în magazine produse de patri-

serie și ni se păreau rarități. La înmormântarea tatălui unui coleg de clasa întâi, ce locuia pe strada noastră, când am ieșit să-mi primesc colăcelul la trecerea cortegiului, mi-am văzut colegul de școală și de joacă plângând și am realizat necazul care s-a abătut asupra lui. Cine îl va mai alinta și îi va mai purta de grijă? E drept că mama va prelua responsabilitățile casei și fiului, dar dragostea de tată nu mai are cu cine să o împărtășească. De atunci, colăcelul primit, a rămas neatins. Moartea vecinului nostru și tristețea colegului, m-au maturizat. Priveam cu alți ochi ceea ce se întâmpla în jurul meu.

Și ritualul mersului la cimitir, unde era îngropată o soră pe care nu am cunoscut-o decât din fotografii și amintirile părinților, îmi declanșa de acum, altă emoție. Adolescența și tinerețea te fac mai atent la ceea ce este în jurul tău, rămân în mental până la senectute... Și mergeam des la cimitir și puneam flori proaspete și lumânări la mormânt, dar de fiecare dată străbăteam aleile oprindu-ne și la alte morminte, iar părinții îmi spuneau povestea fiecăruia. Așa am realizat că fiecare mormânt trebuie respectat, fiecare mormânt are povestea sa, fiecare mormânt are un erou... Chiar dacă n-am luptat în războaie, viața și timpurile ne transformă în eroi...

Într-o zi, venită din satul soțului meu, le povestesc copiilor „noutățile” din viața comunității pe

care o cunoșteau, fiindcă își petreceau vacanțele la bunici. Printre altele, le-am spus că s-a vândut și casa mătușii Marie, care ne-a ajutat când fiul nostru era mic, și care era considerată un rapsod al satului. A moștenit de la bunica sa multe colinde și cântece de război, iar vocea sa le făceau mai expresive. Și apoi, câte povești știa mătușa Marie și cât de frumos le reda, presărând cuvinte vechi, arhaisme, care sunt pe cale de dispariție din vocabularul oamenilor, dar aveau un efect deosebit ascultate în relatările ei. Cum s-a vândut casa mătușii, au ripostat copiii? Ea și unchiul au fost îngropați în grădina casei, așa cum se obișnuia mai demult. Proprietarii noi nu o să mai aibă grijă de morminte... Viața, vremurile, țin tot mai puțin la amintiri, la respectul pentru cei ce ne-au părăsit. Azi totul merge de-a valma.

Și totuși ar fi mult mai important să cultivăm mai mult și respectul pentru cimitire, pentru morminte. Am respecta astfel datinile străbune, istoria noastră, iar politica actuală poate n-ar mai stârni atâtea controverse. Nu degeaba românii socoteau că „Historia magistra vitae”. Da, ea trebuie să fie un dascăl al vieții. Deci mai multe ore de istorie la școală ar fi binevenite, mai ales dacă ar accentua caracterul formativ, cetățenesc, dar și patriotic, atât pe plan local, cât și european.

Figura emblematică a unui mare român: Arhiepiscopul Teofil Herineanu

Pr. Grigore Linul

Arhipiscopul Teofil Herineanu s-a născut la 11 noiembrie 1909 în localitatea Arcaia, comuna Șieu Măgheruș, județul Bistrița Năsăud, într-o zonă binecuvântată de Dumnezeu cu oameni credincioși. După terminarea școlii primare la Lemniu (Salaj) a urmat cursurile medii la liceul „Andrei Mureșanu” din Dej (1920-1921) și cele ale liceului „G. Barițiu” din Cluj (1921-1928), apoi Academia Teologică Unită din Cluj-Napoca (1928-1932). A urmat apoi studii de specializare la Facultatea de Teologie Catolică din Paris (1929-1930). Devine preot celib la 19 iunie 1932 prin dispensă papală, gestul însemnând recunoașterea calităților unui tânăr teolog ce avea în față un strălucit viitor.

Cel de-al Doilea Război Mondial îl găsește pe părintele Teofil în zona ocupată a Ardealului, unde, alături de alți preoți greco-catolici și ortodocși, a militat pentru păstrarea identității naționale românești. Aici își cimentează legăturile sale cu preoții ortodocși, fiind un sprijinitor al „Oastei Domnului” precum și a tuturor acțiunilor întrprinse atât pe plan spiritual cât și național.

Vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Teofil a fost un mare roman și credem că mai ales acum când s-au împlinit 100 de ani de la Marea Unire trebuie să nu uităm cuvintele Sfântului Apostol Pavel care zice: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința” (Evrei 13,7).

În primul rând tânărul preot a înțeles să răspundă la istoricul act al Reîntregiri bisericești din anul 1948, trecând la Biserica Ortodoxă. La data de 8 iunie 1949 a fost ales episcop titular la Eparhia Romanului și Hușilor. După tunderea în monahism în 20 iulie 1949 a fost hirotonit episcop la 21 august 1949 la Schitul Dragoslavele. Slujba a fost săvârșită de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, Mitropolitul Firmilian al Olteniei și Episcopul Iosif Gafton al Râmnicului și Argeșului. Solemnitatea înscăunării episcopului Teofil la Roman a avut loc la 28 august 1949, în prezența Patriarhului Justinian Marina. La Roman a păstorit timp de opt ani și jumătate fiind un adevarat pastor de suflet românesc.

Faptul că arhiepiscopul Teofil a fost un mare roman o dovedește și petiția cu numărul 288 din 1955, pe care o depune către Tribunalul Popular Național Roman prin care a cerut rectificarea prenumelui tatălui și al mamei sale din actul său de naștere, în sensul că în loc de Vazul și Luiza să fie scris Vasile și Ludovica, care sunt prenumele lor românești, întrucât a fost născut în Ardeal în 1909 iar în actul de naștere sunt prenumele maghiarizate. Aduce ca argument extrasul din Registrul stării civile pentru căsătorii nr. 2/1909 eliberat

de fosta Primărie a Comunei Chiraleș județul Năsăud din care rezultă ca la 23 ianuarie 1900 s-a căsătorit Vasile Herineanu cu Ludovica Lechințan, precum și extras din matricola botezaților parohiei Greco-catolice Chirales unde se specifică că la 22 octombrie (nu se specifică anul) a fost botezat Herineanu Vasile dar și a parohiei ortodoxe din aceeași localitate din care rezultă că la data de 31 mai 1891 a fost botezată Ludovica Lechințan de către preotul Virgil Baci. Drept urmare Tribunalul Popular Roman: „admite acțiunea civilă înregistrată nr. 288/955 introdusă de reclamantul Episcop Teofil Herineanu, cu domiciliul în Roman, str. Alexandru Cel Bun nr. 5 și în consecință rectifică actul de naștere al reclamantului, care s-a născut în comuna Șieu Măgheruș, raionul Bistrița la 11 noiembrie 1909, în sensul că prenumele părinților săi este Vasile și Ludovica nu acela de Vazul și Luiza”.

În al doilea rând vlădica Teofil a fost un om al rugăciunii și filantropiei. Chiar el declara: „Eu am o preferință pentru rugăciune, pietate și meditație. Vreau ca preoțimea eparhiei mele să învețe a se ruga... Eu doresc pace între toți preoții și popor. Permanent sunt pe teren, unde prin rugăciune și rededeptarea la o nouă viață mistică creștină a preoților și a poporului să putem regenera națiunea. Mă mulțumesc să văd episcopia plină de credincioși din toate clasele sociale venind și urmându-mi pilda în a se ruga”. A fost fascinat de misticismul moldovenilor care rezonau cu firea sa înclinată spre rugăciune, devenind un intim al monahilor din marile lavre ale Moldovei. În același timp a organizat riguros acțiunile misionar caritabile, în spirit fiind de modelul bine pus la punct al Bisericii Catolice. Demn de remarcat este faptul că P.S. Teofil capătă în conștiința credincioșilor faima de „sfânt și milostiv” arhieru.

Și nu în ultimul rând arhierul Teofil a fost un om principial. Alegerea sa ca episcop ortodox s-a făcut într-un context deosebit de dificil în condițiile în care comuniștii se amestecau permanent în treburile bisericești dar și suspiciunea unor ortodocși față de foștii greco-catolici. Pentru toți cei implicați, liniștitul preot de țară Herineanu era cea mai bună alegere, fiecare parte sperând să-l poată controla în interesul propriu. Chiar și mutarea PS Teofil ca episcop la Cluj în 1957 a fost privită de Securitate ca o soluție pentru îndepărtarea sa de misticismul cu care pacta din mănăstirile Moldovei. În același timp Securitatea spera că venirea episcopului Teofil într-o zonă familiară lui va contribui la instaurarea liniștii. Teofil Herineanu s-a dovedit un ierarh loial Bisericii Ortodoxe, fără a-și uita sau trăda vechii prieteni, și chiar dacă aceștia au ales să rămână fideli Bisericii Greco-Catolice. S-a înșelat și Securitatea, care a sperat că noul ierarh va fi un executant fidel al indicațiilor partidului și va acționa pentru subminarea din interior a vieții religioase.

Dumnezeu l-a învrednicit să vadă România eliberată de comunism și să ajute la renașterea valorilor credinței pentru care a militat o viață. A trecut la cele veșnice la 13 noiembrie 1992.

Pagini de Jurnal (1994)

Dr. Nicoleta Pălimaru

3 aprilie 1994

Ldei din predica de la Catedrală a IPS Bartolomeu, despre Sfânta Cruce. Un cuvânt plin de sens, simplu, cu referire în permanență la sinergia om-Dumnezeu:

1. „Iisus a vrut să moară pe cruce, nu iudeii, nici Pilat. Iisus, printr-o rațiune supremă, a vrut să meargă spre cruce”. „Iată Mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică (înălță) păcatele lumii!”, spune Ioan Botezătorul. Iisus trebuie să Se înalțe pe cruce, pentru a răstigni pe ea păcatul, să-l țintuiască, să-l facă una cu lemnul, cu pământul.

2. Romanii au inventat această tortură: crucea. Mai târziu, au practicat-o și iudeii. Răstignirea era groaznică. Iisus a țipat, a urlat pe cruce. Să ni-L imaginăm în zbaterile Sale, pentru că trupul era omenesc. A vrut să Se înalțe pentru noi, ca să ne îmbrățișeze pe noi pe cruce. Brațele Sale sunt deschise pentru a ne îmbrățișa și a ne ierta.

3. Iisus admite să devină om, să ia păcatele pentru a ne elibera pe noi, pentru a ne mântui, să ne arate că așa cum El a purtat crucea pentru noi, trebuie să o purtăm și noi pentru noi și pentru El.

4. Trebuie să te lepezi de tine însuși, să nu mai fii egoist, egocentrist, să nu te socotești pe tine mai presus decât alții. Din egolatrie pornesc relele lumii. A te lepăda de tine înseamnă a renunța la cultivarea eului tău. Să-i lași pe alții să vadă cât ești de bun, de învățat, de înțelept. Ai nevoie de arma smereniei. Crucea lui Dumnezeu are două brațe: vertical (smerenia) și orizontal (înălțarea).

5. Crucea a fost precedată de insulte, biciuiri. A fost un prelude al suferinței pentru a se ajunge la cruce. Iisus „S-a răstignit” pentru că așa a vrut El, nu a fost răstignit. „Cine se smereste pe sine, va fi înălțat”. Moartea pe cruce a lui Iisus are un sens. Poartă în sine întreaga teologie a mântuirii noastre.

6. A-ți purta crucea înseamnă a acorda suferințelor tale un sens. A-l face pe altul vinovat de suferința ta înseamnă a-l urî, iar a trăi în ură este echivalent cu a trăi în iad. „Iadul este durerea de a nu mai putea iubi”, spune Dostoievski. Dacă susții că toți sunt vinovați în afară de tine, înseamnă să cazi sub incidența absurdului. Crucea ne ajută să găsim un sens suferințelor noastre. Dumnezeu știe ce vrea cu tine.

7. Maica Domnului, ținându-L pe copilul Iisus în brațe, privește crucea. Imaginea aceasta o găsim și la Vasile Voiculescu, în una din poeziile sale. Crucea e o nuntă, pentru că e dătătoare de Înviere. Alt drum nu mai e decât prin cruce. Înșuși Domnul s-a poticnit în drum spre Golgota, dar a continuat. Simon i-a luat crucea și i-a dus-o. Prin

Simon, noi l-am ajutat pe Iisus să-și ducă crucea. Când ne poticnim, să-l invocăm pe Domnul. Să nu părăsim crucea, să nu fugim de ea. Numai astfel ajungem la Înviere.

10 aprilie 1994

Astăzi la catedrală a slujit și a predicat IPS Bartolomeu, la Evanghelia după Matei, a vindecării copilului sutașului (11³⁷-12¹⁵). Idei:

1. Afirmția „Cred Doamne, ajută necredinței mele!” este simplă, curată, conține realitatea. Îți trebuie suficientă credință pentru a muta munții și a face minuni. Credința, iubirea și nădejdea sunt virtuți teologice. Ele vin de la Dumnezeu, nu de la om. Dacă ești conștient de puținătatea ta, partea cealaltă vine de la Domnul. Completarea este în rugăciune. „Cred cât este omeneste cu puțință” este rugăciunea pe care o primești fără preget.

2. Tatăl copilului din Evanghelia era un om simplu. Demonizarea de care suferea copilul este o boală sufletească diferită de cea trupească. Este altceva decât epilepsia, care e o boală a sistemului nervos.

Dostoievski era, de pildă, epileptic. Diavolul s-a instalat în sufletul omului. Boala trupului său nu avea influență asupra sufletului. Demonul intrase într-un copil, din fragedă pruncie. El se manifesta în forma sa agresivă. Demonizat clasic e omul animalizat, care nu-și mai recunoaște semenii, e sălbatic, capătă forme înspăimântătoare. Este un nefericit, dar nu-și dă seama. Este opus omului credincios, care e conștient de Iisus. *Omul credincios este conștient și de Iisus, și de diavol.* Diavolul și-a schimbat tactica. El spune: „eu sunt cel ce nu sunt”. Sunt forme atrăgătoare, e viclenia. El e opusul a ceea ce noi așteptăm. Ai nevoie de spirit de discernământ, de dreaptă socoteală, de opreliște interioară. Diavolul e foarte talentat. Există un post al auzului, al văzului, dar și al limbii. Spune psalmistul: „Pune Doamne strajă gurii mele”.

15 aprilie 1994

Astăzi am audiat două poezii ale IPS Bartolomeu scrise în Hawaii, interpretate de fratele lui, Dumitru Anania, inginer, care a trecut și el, ca și IPS Bartolomeu, prin temnițele comuniste. Poeziile se intitulează *Piață rea* și *Meridiane*. În *Meridiane* apare evocată comuna lui natală, Drăgășani: „La Drăgășani, pe Olt în jos / Frunzișul toamnei a murit frumos [...] / O, spune-mi tu, mai spune-mi tu, / Frumoasa mea vestală / De ce la Drăgășani pe Olt în jos / Frunzișul toamnei moare-așa frumos?”

23 aprilie 1994

De câteva săptămâni, la propunerea poetului Ioan Pinte - pe care îl asemăn, ca sensibilitate, cu Aurel Dumitrașcu -, fac corecturi la revista *Renașterea*, al cărei redactor-șef este. În redacție sunt Ștefan Iloaie (cu preocupări serioase) și bineînțeles, Maria Ganciu.

Cred că munca la revistă ar putea fi definită ca o confruntare între tine și cuvintele, ideile celor ce scriu (munca scriitorului și a receptorului). O confruntare cu limba – lucru important – pe care o stăpânesc cele două părți. Citesc cu folos, interes și plăcere (parafrazându-l pe Roland Barthes cu *Le plaisir du texte*) articolele IPS Bartolomeu, Radu Preda, Teodor Baconsky (atunci când le trimite), pr. Ioan Bizău și poetul Ioan Pinte, care a realizat o pagină de literatură în revistă.

Ultima verificare a revistei îi revine IPS Bartolomeu, care mai găsește câte o virgulă lipsă sau face observații la punerea în pagină. Este informație, muncă, lectură, concentrare.

25 aprilie 1994

Am fost în audiență la IPS Bartolomeu. Pentru că citisem și fișasem despre ecumenism, în vederea unui interviu cu prof. spaniol J. Sanchez Vaquero, l-am întrebat pe IPS Bartolomeu ce părere are despre ecumenism, și mi-a răspuns cu fermitate: „totul e o afacere bănească”. Am mai purtat discuții despre cursurile de la Teologie, care sunt diversificate și atrăgătoare și cele de la Litere. Pe lângă cursurile de la franceză, unde e mult de lucru, frecventez cursurile de teorie literară ale domnului profesor Mircea Muthu, cursurile ceremonioase ale doamnei Doina Curticăpeanu (citisem câteva cărți pe tema literaturii vechi în liceu), o prezență aparte, elegantă în ținută, dar și în vorbire, cu ample incursiuni în literatura română și universală, mitologie, artă și religie. Am fost și la câteva cursuri de italiană ale domnului profesor Marian Papahagi, o reală enciclopedie. IPS Bartolomeu mi-a recomandat pentru Noul Testament lucrarea prof. G.T. Marcu, care a predat teologia la Sibiu. Mi-a spus să fiu ordonată, să lucrez cu program, să adun toate informațiile în dosare, iar la plecare, a accentuat: „Să fii activă și cu smerenie!”.

„Rămâi cu noi, că este spre seară și s-a plecat ziua...” (Luca 24, 29)

- Un an de la trecerea în veșnicie a
părintelui IOAN TIMARI -

Pr. Prof. Univ. Vasile Gordon

Cuvintele din titlu, rostite de Luca și Cleopa, sunt gravate la baza crucii de la mormântul părintelui Ioan Timari, din Cimitirul Someșeni – Cluj. Ele au fost alese de părintele însuși, cu puțin timp înainte de a trece pragul, când, foarte bolnav fiind, discuta cu doamna preoteasă, Saveta, despre locul în care urma să fie îngropat, dar și despre alte lucruri, ca de bun rămas, după o căsnicie frumoasă de peste 40 de ani...

Aștern aceste rânduri, în paginile revistei noastre de suflet, în calitate de prieten apropiat, de peste 50 de ani. Prietenia noastră are la bază apropierea satelor în care ne-am născut, situate pe aceeași Vale a Șieului, vale care pleacă din Sebiș, trece prin Ruștior (unde se varsă și „frijna” din Lunca, satul meu), apoi Șieut, Șieiu, Bârla-Sântioana ș.a.m.d. Când l-am întâlnit întâia oară, fratele Ioan avea 18-19 ani: un tânăr chipes, înalt, mereu vesel, mereu cu o glumă bună pe buze. Anii au trecut peste noi, rând pe rând, cu perioade în care ne-am văzut mai rar, însă și cu altele în care ne-am întâlnit mai des, respectiv din anul în care am început să predăm și la Cluj. Tânărul chipes de odinioară mi-a apărut acum ca un bărbat vârstnic, marcat de multele osteneli, dar tot voinic și frumos la față. Cine-l vedea, fără să-l cunoască, nu ar fi zis că omul falnic din fața lui poartă cu bărbăție o grea și neiertătoare boală, care, în cele din urmă, l-a și răpus, la numai 68 de ani.

Viața lui, așa cum a fost, nu se deosebește esențial de viața oricărui preot harnic și conștiincios. În itinerariul său pastoral, cu siguranță că a resimțit și el ceea ce mărturisea cândva Sf. Ioan Gură de Aur: „Mai multe sunt valorile care tulbură sufletul preotului, decât vânturile care frământă marea!” Datele biografice, pe care le așternem în continuare, au fost scrise de mână de către distinsa și îndurerată soție, Saveta, iar din ele am selectat ceea ce am socotit că se încadrează în profilul foii noastre eparhiale. Mai întâi, însă, nu vreau să trec peste un amănunt: ca să scrie de mână cele două pagini, ne-a mărturisit doamna, i-au trebuit câteva zile bune, pentru că la notarea anumitor amintiri ale căsniciei lor o podideau lacrimile, după care ceasuri în șir nu mai era în stare să scrie nimic...

Nelu Timari, cum îi spuneau cei apropiați, s-a născut în 22 martie, 1950, în localitatea Bârla, com. Mărișel, jud. Bistrița-Năsăud, din părinții Iuliu și Anița, țărani. Situația de acasă era grea: tatăl, invalid de gradul I, mama încercată greu de o boală necruțătoare. Din aceste motive, după absolvirea școlii din localitatea natală, nu a urmat Teologia, cum a dorit inițial, ci cursurile Școlii profesionale de mecanici agricoli, încadrându-se în câmpul muncii. A urmat, apoi, serviciul militar, după care a ostenit o vreme la Mănăstirea Sf. Ana – Rohia. Abia între anii 1973-1976 a urmat Seminarul Teologic din Cluj-Napoca, iar după absolvire s-a căsătorit cu tânăra Saveta Pavela, din Rebra, în data de 24 iulie 1976. Am fost și eu la nunta lor și mi-au rămas încă vii amintirile din acea zi binecuvântată, cu bucuria nunții și cu tradițiile atât de frumoase de pe valea noastră.

În 15 August 1976 a fost hirotonit preot, la Mănăstirea Nicula, de ÎPS. Teofil Herineanu, pe seama parohiei Făureni, filia Băbuțiu, com. Vultureni, jud. Cluj. Căsătoria le-a fost binecuvântată cu trei copii minunați: Beniamin-Ioan, Asineta Maria și Horațiu Emanuel.

Cel mic, Horațiu Emanuel, încercat de o boală foarte grea, a trecut la Domnul, la vârsta de doar 7 ani...

În anul 1979, părintele Timari s-a înscris la cursurile cu frecvență redusă, la Institutul Teologic din Sibiu, pe care l-a absolvit în anul 1984. În 28 iunie 2002, a fost distins cu rangul de iconom, în filia Băbuțiu, iar în 22 iulie 2003 a fost distins cu rangul de iconom stavrofor, în parohia Făureni, de către Mitropolitul Bartolomeu Anania.

Pe plan administrativ-gospodăresc, pe scurt, a realizat următoarele: 1. *La Biserica din parohia Făureni*: Lăcașul din lemn, construit în anul 1874, a necesitat mai multe reparații: i s-a făcut o tencuială exterioară în terasit; a fost vopsită tabla; a fost tencuit din nou și interiorul bisericii; s-a înlocuit iconostasul vechi cu unul nou; s-a construit o copertină în fața bisericii; s-a pictat biserica în tempera, în 2002-2003; s-au restaurat „stațiunile” de la Calea Crucii și s-au înlocuit icoanele. Iar în 22 iulie 2003, biserica a fost resfințită de PS

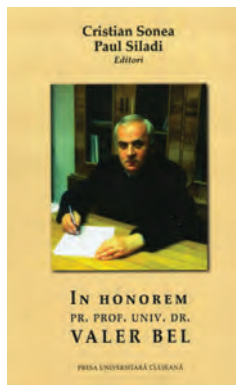
Episcop Irineu Bistrițeanul. 2. *La biserica din Băbuțiu*: Sfântului lăcaș, fiind din zid (din 1855), i s-a tencuit exteriorul în terasit; a fost tencuit din nou și interiorul, fiind pregătit pentru pictură, realizată în 2001; s-a făcut și un nou iconostas; s-a schimbat pardoseala și s-a făcut o copertină în fața bisericii; s-au înlocuit băncile vechi cu altele noi. În 28 iunie 2002, biserica a fost resfințită de P.S. Episcop Vasile Someșanul. În anul 2010 s-au înlocuit geamurile și ușa cu altele noi. 3. *La casele parohiale*, din Băbuțiu și Făurei, s-au făcut, de asemenea, reparațiile și înnoirile necesare.

Din punct de vedere pastoral-duhovnicesc, părintele Timari a fost apropiat de enoriași, duhovnic cald, dar și predicator conștiincios, în bune relații cu membrii Consiliului parohial și cu enoriașele din Comitetul parohial, ca, de altfel, cu toți credincioșii din parohie și filială, inclusiv cu angajații din Consiliul local al comunei Vultureni, cu preoții din Cercul preoțesc și din Protopopiat, dovedind și ascultarea convenită față de Centrul Eparhial. S-a pensionat la limită de vârstă, în data de 1 Aprilie 2015, după 39 de ani de slujire preoțească.

Din anul 2011 au început încercările din punctul de vedere al sănătății, pe care nu le vom înșira aici, dar le știe Bunul Dumnezeu, după cum le știu și cei apropiați din familie și dintre prieteni, care i-au fost tot timpul alături. Mai greu a fost pentru doamna preoteasă și pentru copii, care s-au străduit să facă tot ceea ce omenește a fost posibil, cu mari sacrificii financiare și cu multe nopți nedormite, dar cu împăcarea că părintele era mulțumit sufletește văzând grija și dragostea lor, până în clipa în care a trecut la Domnul - 31 mai, 2018.

Mormântul de la Someșeni este îngrijit, după cuviință, demn de un preot și familia lui. Cuvintele din titlul acestui medalion omagial, de la baza crucii, ne aduc aminte și de cele scrise de Sf. Ap. Pavel filipenilor: „Sunt strâns din două părți: doresc să mă despart de trup și să fiu împreună cu Hristos... Dar este mai de folos pentru voi să zăbovesc în trup. Și având această încredințare, știu că voi rămâne și împreună

voi petrece cu voi, cu toți, spre sporirea voastră și spre bucuria credinței...” (Filip. 1, 23-25). Pe de o parte, părintele Ioan ar fi dorit să treacă „pragul” spre întâlnirea cu Hristos, dar și spre cumarea durerilor, adesea insuportabile, totodată, spre a curma suferința și lacrimile celor din jur. Pe de altă parte, a nutrit mereu nădejdea că se va face bine, ca să mai rămână cu cei dragi de aici... Și simțea tainic, și din partea lor, rostirea celor doi Apostoli: „Rămâi cu noi, că este spre seară și s-a plecat ziua!” Credem, de aceea, că plecarea lui în sălașurile cerești înseamnă, totodată, și o *rămânere cu noi*, în amintirea vie a familiei, a enoriașilor și a noastră, a tuturor colegilor și prietenilor lui. Veșnică să-i fie pomenirea!

Cristian Sonea, Paul Siladi (coord.), *In honorem pr. prof. univ. dr. Valer Bel*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2018.

Viața oricărui om poate constitui subiectul unei cărți, însă nu toți se învrednicesc de a-și găsi biograful potrivit. Părintele profesor Valer Bel de la facultatea de teologie Ortodoxă a urbei clujene a reușit însă să aibă parte nu doar de unul, ci mai mult de ucenici care să-i evoce anumite aspecte ale biografiei. Astfel, sub coordonarea părintelui conf. univ. dr. Cristian Sonea și a domnului dr. Paul Siladi, ambii călăuziți de dânsul în cercetarea doctorală, a apărut de curând, ca parte a unei frumoase tradiții ce are în centru respectul și recunoștința și este cultivată în spațiul cultural pomenit, un volum omagial dedicat dânsului.

Amplă și bine documentată, lucrarea, segmentată în trei părți, intitulată sugestiv: „Laudatio”, „In honorem” și „Restitutio”, debutează cu o frumoasă biografie, intitulată „În slujba misiunii Bisericii” (p. 9-64), alcătuită de către cei doi coordonatori. Aici, detaliile biografice sunt împletite cu frumoase fotografii din Cufoaia natală, instantanee din viața de student, în țară sau străinătate, a viitorului profesor de teologie, din activitatea didactică sau misionară, sau cea de propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu. În plus, lista completă a titlurilor ce poartă semnătura dânsului, se regăsește de asemenea aici. Bio-bibliografia este apoi urmată de un cuvânt al chiriarhului locului, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei (p. 65), care subliniază faptul că: „A luat în mână steagul de la maestrul său, marele Profesor Dumitru Stăniloae, și l-a dus mai departe. Preocupările sale conturate la doctoratul din București au fost lărgite și cu ceea ce a acumulat în Germania.” (p. 65).

Apoi, un frumos cuvânt de suflet este adresat și de către Arhiepiscopul Argeșului, Înaltpreasfințitul Calinic (p. 67-70), care descrie într-un mod de-a dreptul pastelat comunitatea ortodoxă din localitatea natală a celui aniversat, unde, vreme de câțiva ani a fost paroh, evocă frumoasa familie a acestuia, din care s-a simțit mereu parte și prezintă aspecte din tinerețea celui aniversat, reliefând faptul că râvna lui întru cele sfinte s-a manifestat încă din tinerețe: „În această familie din care făceam și eu parte, mezinul Valeriu, era ca un înger desprins din icoană. După terminarea școlii elementare a dorit să meargă la Seminarul Teologic din Cluj, pentru a deveni preot. Am fost primul lui profesor de religie. A intrat în Școala Teologică. A fost întotdeauna primul la învățătură.

În vacanțele școlare venea să mă ajute la toate slujbele. Era de mare rezistență la drumurile multe, cel mai adesea făcute cu piciorul. Era ca un cerb, fără oboseală. A fost o mare mângâiere pentru lucrarea pastorală, cât am stat preot în Maramureș. Eram doar frați din aceeași familie plină de respect și sfințenie.” (p. 67).

Pandantul cuvintelor arhieresti este apoi completat de gândurile Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei al Aradului (p. 71-74), care evocă perioada petrecută de aniversat ca profesor la Caransebeș, de un text al Preasfințitului Părinte Lucian, ierarhul de azi al Banatului montan (p. 75-88) și unul al preasfințitului părinte Gurie, care subliniază particularitățile teologiei misiologice dezvoltate de către teologul clujean (p. 89-90). Apoi, decanul Facultății de teologie clujeană, părintele prof. univ. dr. Vasile Stanciu evocă personalitatea celui aniversat în pagini de certă valoare literară, scrise cu multă sensibilitate (p. 91-94), textul dânsului fiind urmat de cel al unor dogmațiști contemporani români cunoscuți precum părintele Ștefan buchiiu de la București (p. 95-116), care analizează contribuțiile părintelui Valer Bel în cadrul Colocviilor Naționale de Teologie Dogmatică, părintele prof. univ. dr. Cristinel Ioja (p. 117-128), care vorbește despre modul în care teologia dogmatică este văzută în perspectivă misionară în teologia celui aniversat, părintele conf. univ. dr. David Pestroiu (p. 129-142), care evidențiază reperele misionare actuale din opera dânsului și părintele profesor univ. dr. Ioan Tulcan (p. 143-155), ce oferă cititorilor un text frumos structurat, intitulat: „Impulsurile misionare ale Sfintei Liturghii evidențiate în opera părintelui profesor dr. Valer Bel”.

Cea de-a doua secțiune cuprinde apoi studii și articole de specialitate dedicate teologului clujean de către personalități teologice contemporane. Astfel, cititorii pot descoperi aici reflecțiile teologice cu caracter vetero-testamentar ale părintelui prof. univ. dr. Ioan Chirilă (p. 159-180), cele ale părintelui prof. univ. dr. Ioan Vasile Leb (p. 181-204), cele ale părintelui profesor Dumitru Megheșan (p. 205-216), ale părintelui Gheorghe Petraru (p. 217-236), ale părintelui ierom. dr. Nathanael Neacșu (p. 237-244), dar și ale părinților și profesorilor Nicolae Moșoiu (p. 245-264), Gheorghe Istodor (p. 265-280), Ion Marian Croitoru (p. 299-324), Ciprian Iulian Toroczka (p. 325-378), Grigore Dinu Moș (p. 379-404), Nicolae Turcan (p. 405-414), Florin Toader Tomoiogă (p. 415-430), Ana Baciu (p. 431-442), Marcel Muntean (p. 443-462), Victoria Grădinar (p. 464-468), Dacian But-Căpușan (p. 469-487), Cosmin Lăuran (p. 587-500), Nicodim Codreanu (p. 501-512), Vasile Pop (p. 513-530), Eugen Buchiu (p. 531-544), Mihai-Valentin Racolța (p. 545-572), Nicolae Munteanu (p. 573-598), Nicolae-Olimpiu Benea (p. 599-624), Marius Florescu (p. 625-632), Radu Mureșan (p. 633-646), Ștefan Iloae și Alfons Bruning (p. 647-656).

Cea de-a treia parte a lucrării, intitulată „Restitutio” (p. 657-872), conține o frumoasă antologie compusă din textele părintelui aniversat. Cititorii pot regăsi aici interesante sinteze dogmatice, legate fie de teologia trinitară, fie de relația dintre dogmă, teologie și terminologie, soteriologie, sau alte subiecte similare, dar și abordări valoroase din spectrul omiletic, utile atât pentru activitatea academică și cercetare, cât și pentru pastorație. De aceea, se poate afirma cu certitudine că ultima secțiune a volumului aniversar dedicat părintelui profesor Valer Bel are nu doar valențe omagial-anastatice, ci și practice, în diferitele spații ale teologiei și vieții pastorale.

Datorită bogăției de texte, a varietății de aspecte ale biografiei și operei teologului clujean avut în vedere, volumul dedicat părintelui profesor universitar dr. Valer Bel, unul dintre marii dogmațiști și misiologi români contemporani, se constituie nu doar într-un prinos de cinstitie, ci și într-un frumos act de recunoaștere a valorii sale și exprimare a prețuirii de care se bucură. La ceas aniversar, nu putem decât să semnalăm apariția lui, să felicităm inițiativa editorilor și să dorim celui căruia îi este dedicat să aibă parte de ani mulți și rodnici în ogorul Domnului, încununându-l de cât mai multe realizări în planul cercetării misiologice și celei doctrinare!

Ierom. Maxim Morariu

Sfântul Nicolae Cabasila, isihasmul laicilor și mistica sacramentală

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

in punctul de vedere al Părinților răsăriteni, spiritualitatea creștină este echivalentă vieții în Hristos, însușită la nivel doctrinar, sacramental și duhovnicesc. Ea nu este apanajul exclusiv al clerului sau al cinului monahal, ci al tuturor credincioșilor angajați eclezial. O dovadă a acestei aserțiuni o constituie cazul Sfântului Nicolae Cabasila, care, deși a trăit la cote înalte credința și a gravitat biografic în jurul unor mari Părinți și a unor importante mănăstiri bizantine, a rămas toată viața un simplu laic. Prin exemplul său a demonstrat posibilitatea fiecărui creștin laic de a trăi în Biserică o viață liturgică, și deopotrivă feciorelnică și matură duhovnicește, fără a intra în monahism sau a primi hirotonia. El confirmă, în persoana sa, ipostaza „ascetului laic”, care accede la Dumnezeu, fără a se retrage în pustietăți sau în munți, în sihăstrie sau în mănăstiri, ci petrecând înțelept în societate.

Nicolae Cabasila a trăit în secolul XIV, un secol deosebit de frământat politic și religios. Paradoxal, deși a fost o persoană influentă și un nume cunoscut în toate mediile sociale, datele sale biografice sunt foarte sumare. Posteritatea sa a fost învăluită în cvasianonimat. Savanții contemporani au reușit să reconstituie în linii mari parcursul său biografic pe baza corespondenței sale. S-au păstrat de la el 18 scrisori, adresate fie familiei, fie prietenilor. De asemenea, unele scrisori adresate lui contribuie la fixarea unor jaloane ale biografiei sale.

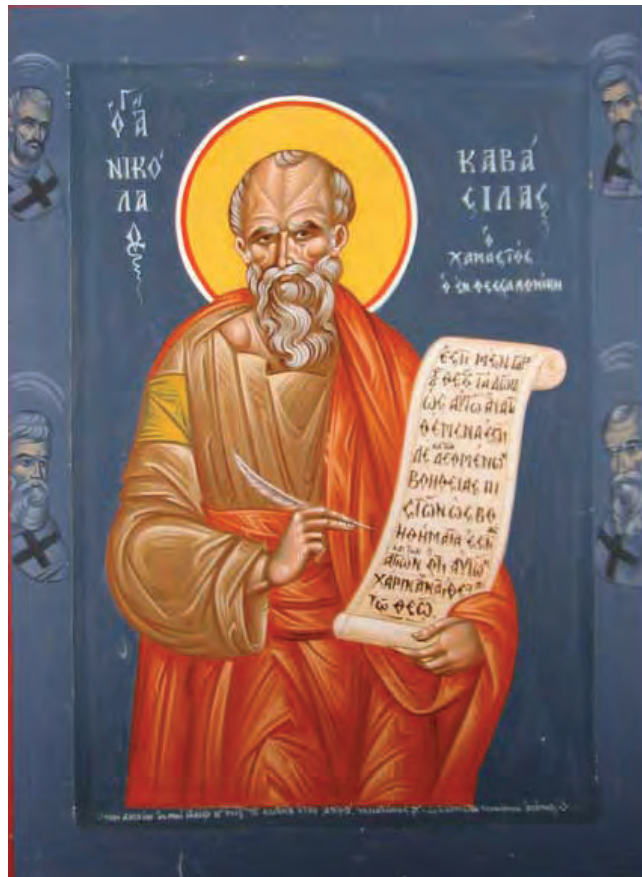
S-a născut în jurul anilor 1322-1323 la Tesalonic, al doilea oraș ca importanță în imperiul bizantin, un oraș efervescent, cosmopolit, dar și la curent cu mișcările religioase ale timpului, prin proximitatea sa cu Muntele Athos. Făcea parte dintr-o familie aristocrată și profund evlavioasă. După tată se numea Chamaetos, iar după mamă Cabasila. A cultivat o relație afectuoasă cu tatăl său, însă a fost influențat duhovnicește de mama sa care se va retrage la mănăstirea Sf. Teodor din Tesalonic, după moartea soțului. Mama sa pare să fi făcut parte în tinerețe din cercul unor laici preocupați de isihasm și îndrumați de Isidor Buchir, viitor patriarh ecumenic, discipolul sfântului Grigorie Sinaitul.

Multă vreme Sf. Nicolae Cabasila a fost confundat cu un alt Nicolae Cabasila, unchiul său după mamă, un om erudit, un teolog și un savant umanist, care a fost profesor la universitățile din Tesalonic și Constantinopol, iar pe la anul 1353, deși laic, se număra printre cei trei candidați la tronul patriarhiei ecumenice. A luat parte la disputele isihaste, l-a combătut pe Nichifor Gregoras, a scris un amplu tratat *Despre purcederea Duhului Sfânt*, combătând teologia tomistă care se infiltra în Răsărit prin traducerile în greacă ale operelor lui Toma d'Aquino realizate de Dimitrie Kydones. Acest Nicolae Cabasila se va călugări mai târziu sub numele de Nil, fiind ales în 1361 arhiepiscop al Tesalonicului, demnitate în care însă nu a mai fost instalat, murind de ciumă în 1363. Anvergura personalității acestui unchi va fi contribuit probabil la însușirea numelui de Cabasila de către tânărul său nepot, în dauna patronimului Chamaethos.

Tânărul Nicolae urmează la Constantinopol studii de retorică, filosofie, drept, teologie dar și de științe exacte, precum astronomie. În cinci epistole adresate tatălui, mărturisea că studia asiduă, până la epuizare chiar. Unul dintre profesori i-a fost chiar unchiul Nicolae Cabasila. În aceleași cinci epistole, tânărul Nicolae se confesa tatălui, aducându-i la cunoștință progresele făcute în cunoaștere dar mărturisindu-și totodată nostalgia după locurile natale și după părintele său duhovnicesc, Dorotei, ctitor în 1361, împreună cu fratele său Marcu, al mănăstirii Vlatodon din Tesalonic. Studiind în Constantinopol, Nicolae Cabasila s-a aflat de tânăr în mediul umaniștilor îndrăgostiți de filosofie, de literatură și artă. Această atmosferă avea să își pună amprenta pe educația sa și mai ales pe stilul elegant scrierilor sale. Într-o scrisoare din tinerețe insistă pe valoarea artei și a înțelepciunii, în formarea completă a unui om, chiar a unui sfânt, care, în opinia lui, dacă nu e în același timp cultivat intelectual, e nedesăvârșit, câtă vreme nu a dezvoltat îndeajuns toate da-

zurile sale. Perioada studiilor sale în Constantinopol trebuie situată între anii 1335-1340.

Întreaga sa viața a fost marcată de prietenia cu Dimitrie Kydones. Originari din același oraș, având până la un punct un parcurs intelectual și spiritual comun, colegi de studii și ambii adepți ai unui umanism creștin, cei doi aristocrați au fost multă vreme animați de idealuri comune, însă cu timpul au evoluat pe trasee spirituale diferite, ceea ce nu i-a împiedicat să cultive mai departe această prietenie, cel puțin prin scrisori. În vreme ce Dimitrie Kydones se va orienta către Apus, apropiindu-se de împăratul Ioan al V-lea Paleologul, traducând cu timpul *Summa teologica* a lui Toma d'Aquino și convertindu-se finalmente la catolicism, Nicolae Cabasila rămâne mai departe un umanist isihast, apropiat de împăratul Ioan VI Cantacuzino, și militant în favoarea comorilor ortodoxiei.

Anul 1341, odată cu moartea împăratului Andronic III Paleologu, va declanșa în Bizanț aprige lupte politice, războaie civile și polarizări în sânul societății constantinopolitane. Pe de o parte împăratul minor Ioan V Paleologul și mama sa Ana de Savoia, filocatolici, iar pe de altă parte domesticul Ioan VI Cantacuzino, favorabil isihăștilor. Pe acest fundal au loc disputele isihaste al căror protagonist principal va fi Grigore Palama. Ioan VI Cantacuzino devine din 1347 împărat al Bizanțului, căruia, la insistențele lui Dimitrie Kydones, Nicolae Cabasila îi va fi consilier (sachelar). În 1347, Nicolae Cabasila îl însoțește la Tesalonic pe Sf. Grigorie Palama, proaspăt hirotonit arhiepiscop al Tesalonicului, un oraș dezbinat între aristocrații cantacuzini și „zeleții” filo-paleologi. Lui Palama i se interzice intrarea în oraș, motiv pentru cei doi, Palama și Cabasila, să se îndepște spre Athos, unde vor petrece un an. Nicolae Cabasila va lua acolo contact cu ceea ce avea mai valoros Sfântul Munte. Frământările sociale din Tesalonic, dezbinarea din oraș, asuprirea celor sărmani dar și prigoana nobililor de către „zeleții”, l-au făcut pe Nicolae Cabasila să manifeste compasiune pentru cei oropsiți, fapt exprimat în câteva scrieri cu caracter social.

În 1354, Ioan V Paleologul, cu sprijin genovez, intră în Constantinopol și îl înlătură de la putere pe Ioan VI Cantacuzino. Acesta din urmă abdică și se retrage monah la mănăstirea Sf. Gheorghe din Mangana sub numele de Ioasaf. Nicolae Cabasila se va retrage pentru totdeauna din viața publică, deși avea doar 30 de ani, și va trăi liniștit până la sfârșitul vieții, meditănd și scriind, înconjurat de un cerc de prieteni apropiați de mănăstirea Sf. Gheorghe din Mangana dar și de mănăstirea celor doi frați Xanthopouloi din Constantiopol.

Referințe ultime despre persoana sa se găsesc într-o scrisoare expediată din Creta de către monahul Iosif Vryeinos, un luptător pentru Ortodoxie, care îl admiră pentru credința sa ortodoxă, îndemnându-l să scrie împotriva doctrinei filioque. Epistola poate fi situată în intervalul 1391-1396. Ca răspuns Cabasila îi trimite lui Vryeinos tratatul unchiului său, *Despre*

purcederea Duhului Sfânt, căruia îi adaugă o prefață. Decesul său trebuie să fi survenit după această dată.

Opera amplă a sfântului Nicolae Cabasila a fost catalogată și împărțită în câteva mari categorii: *opera religioasă* (cu caracter teologic – discursuri mariologice la Buna Vestire și la Adormirea Maicii Domnului, la Pătămirea și la Înălțarea Domnului, la Iezechie; liturgic – despre sfintele veșminte și celebrarea Liturghiei; sau hagiologic – cuvântări despre sfinții Dimitrie și Teodora din Tesalonic, Sf. Andrei cel Nou, Sfinții Trei Ierarhi sau Sf. Nicolae etc), *opera profană* (cu caracter filosofic – despre importanța culturii și a rațiunii, despre scepticismul pironienilor; și științific – reconstituirea comentariului unui matematician antic la un tratat astronomico-matematic al lui Ptolemeu), *opera cu caracter social și ocazional* (despre dreptul de azil al bisericilor, discursuri despre cămătă și contra cămătarilor, contra abuzurilor autorităților față de cele sfinte, diverse panegirice), *opera poetică* (13 mici poeme) și cea *epistolară* (18 scrisori). Diversitatea scrierilor sale a fost însă eclipsată de faima a două din capodoperele sale – *Despre viața în Hristos* (*Peri tes en Hristo zoes*, trad. rom. de pr. prof. Teodor Bodogae, Sibiu, 1946) și *Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii* (*Hermeneia tes theias leitourgias*, trad. rom. de pr. prof. Ene Braniște, București, 1946) – puse în circulație de savanți romano-catolici, încă de la începutul secolului XVII, ca argumente în disputa lor, pe subiecte liturgice, cu teologia protestantă.

Deși prolifică opera sa (conservată excelent în manuscrisul *Parisinus graecus* 1213, 428 f., copiat la începutul sec. XV de monahul Ioasaf de la mănăstirea Xanthopouloi), dipticul *Despre viața în Hristos și Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii* – „veritabilă *Filocalie* pentru laici” (diac. Ioan I. Ică jr) – l-a consacrat definitiv în teologia răsăriteană. Pentru Nicolae Cabasila, viața în Hristos se traduce prin viața asumată eclezial. Sfințenia înseamnă unirea cu Hristos, fapt care se realizează în Biserică prin Sfintele Taine, de aceea această operă a deplinei maturități a autorului tratează, în șapte cărți, cele trei taine de inițiere (Botez, Mirungere, Euharistie), precum și contribuția omului în procesul desăvârșirii prin lucrarea minții și efortul voinței. *Tâlcuirea...*, unul din cele mai frumoase tratate de acest fel scrise vreodată, prezintă Liturgia prin analogie cu celebrarea din ceruri. În 53 de capitole, dumnezeiasca Liturgie e este explicată moment cu moment, de la riturile pregătitoare, trecând prin liturgia Cuvântului, anafora, pentru a termina cu mulțumirea și riturile finale, la care se adaugă considerații privind alte rituri liturgice.

Viața și opera teologului bizantin au constituit obiectul investigațiilor unor importanți teologi ortodocși ai secolului XX, între ei Panayotis Nellas, Mirra Lot-Borodine, Ene Braniște și recent diac. Ioan I. Ică jr, care rezumă în câteva cuvinte profilul spiritual al sfântului Nicolae Cabasila: „Nu și-a propus să realizeze o sinteză intelectuală, artificială, între umanism, isihasm și palamism, ci a dorit să exprime cu mijloacele culturii pe care o asimilase convingerea, înrădăcinată într-o profundă iubire față de Hristos izvorâtă din contemplarea frumuseții Sale mântuitoare revelate în Liturgia și Tradiția Bisericii, că orice creștin poate duce în Hristos și în Biserică Lui o viață liturgică și isihastă”.

Sf. Nicolae Cabasila a fost canonizat în 19 iulie 1983, cu data de prăznuire 20 iunie. Potrivit aceluiși teolog român, e unul din puținii sfinți intelectuali canonizați, nu atât pe baza vieții sale, prea puțin cunoscută, sau a minunilor, nici ele cunoscute, cât datorită operei sale teologice fabuloase, „dovada sfințeniei autorului ei” (Ioan I. Ică jr).

Bibliografie:

Panayotis Nellas, „Introducere în studiul lui Nicolae Cabasila” în idem, *Hristos, Dreptatea lui Dumnezeu și îndreptarea noastră: pentru o soteriologie ortodoxă*, trad. pr. prof. Ioan Ică sr, ed. Deisis, Sibiu, 2012, pp. 293-357.

Diac. Ioan I. Ică jr, „Nicolae Cabasila-Chamaetos – teologul și predicatorul laic uitat și Cuvântările sale teologice” în Nicolae Cabasila, *Cuvântările teologice: la Iezechie – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I*, trad. diac. Ioan I. Ică jr, ed. Deisis, Sibiu, 2010, pp. 5-78.

Pr. Prof. dr. Ene Braniște, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, EIBMBOR, București, 1997.

Sévérien Salaville, „Cabasilas (Nicolas)” în *Dictionnaire de Spiritualité ascétique et mystique*, tome II, Beauchesne, Paris, col. 1-9.

Bistrița a găzduit cel de-al XVIII-lea Seminar Internațional de Medicină și Teologie

Ana Maria Fetti

Sub auspiciile Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, Facultății de Teologie Ortodoxă - UBB Cluj-Napoca, Centrului de bioetică UBB Cluj-Napoca, Asociației Medicale Române, filiala Bistrița-Năsăud, Societății Române de Bioetică, în ziua de 30 mai 2019, a fost organizat la Bistrița cel de-al XVIII-lea Seminar Internațional de Medicină și Teologie, cu tema „Terapia prin credință și cultură”.

În deschiderea evenimentului, Prof. Dr. Mircea Gelu Buta, a adresat celor prezenți un cuvânt de bun venit: *Importanța economiei nu a fost niciodată atât de resimțită de către om ca acum și, paradoxal, acesta este chiar conștient de dependența pe care i-a creat-o. Valori comune, precum adevărul, binele, frumosul, care uneau civilizația europeană, au*

devenit relative și vedem cu tristețe că ele nu mai sunt acceptate de toți membrii societății multiculturale în care trăim. Este ceea ce numim secularizare sau laicitate. Singurul criteriu acceptat, care rămâne și continuu să domnească, este reușita economică.

Acesta este modelul la care se raportează persoanele, grupurile și chiar statele. Astăzi, economia a devenit centrul întregii noastre civilizații și totul se raportează acesteia.

Secularizarea a plasat dorința de sănătate trupească în locul dorinței de mântuire a sufletului, iar încrederea în medicină a înlocuit nădejdea făgăduită de religie. Până la un punct, dorința de a avea o sănătate perfectă și o viață lungă, de a corecta deficiențele fizice și ameliora limitele funcționale ale propriului corp reprezintă, fără îndoială, o speranță legitimă.

Contrar însă optimismului pe care ni-l însuflă știința, nu trebuie să uităm că, pentru om, sănătatea trupului nu poate fi un bun dobândit în mod definitiv. Mai mult, în această lume, ea nu există niciodată în mod absolut și pentru totdeauna, nereprezentând altceva decât un echilibru parțial și provizoriu și, chiar s-ar putea spune, o stare de mai puțină boală (Cf. Sf. Simeon Noul Teolog). În plus, corpul uman semnifică mai mult sau chiar altceva decât o rețea determinată de reguli biologice. El reprezintă prezența unei conștiințe care pornește din biosferă prin Cuvânt și prin responsabilitatea de a face din acest Cuvânt instrumentul dezvoltării sale și semenilor săi.

În această situație, medicina contemporană trebuie să redescopere forța încântătoare a cuvântului, pentru a resacraliza relația dintre medic și omul aflat în suferință. Etica acestui dialog nu înseamnă nicicum interpretarea unei relații de prietenie sau de empatie, ci apariția unei alianțe terapeutice, prin care cuvintele își pot aduce aportul în procesul vindecării.

Îmi revine din nou în minte, oare pentru a câta oară, întrebarea brutală pe care scriitorul rus Feodor Dostoievski și-o pune în romanul „Frații Karamazov”: „Un om cult, un european al zilelor noastre poate avea credință, poate să creadă în divinitatea lui Iisus Hristos, Fiu al lui Dumnezeu, căci chiar în acest lucru constă credința?”

Conferința prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele senatului UBB Cluj-Napoca, a fost intitulată „Arta tămăduirii - o incursiune în nebunia acestui veac rătăcitor”. Acesta a insistat asupra importanței slujirii aproapelui în societatea secularizată, dar nu oricum, ci

cultivând trăsăturile pozitive ale semenului, în sensul complementarității. Deosebit a părut accentul pe învățătura viețuirii în comunitate a persoanei, unde prinde viață și poate ajunge la transcendere, evident, foarte importante fiind citirea textului biblic, rugăciunea și meditația în economia vieții creștinului. În continuare, istoricul ieșean Mircea Platon (doctor la Universitatea Columbus din Ohio, USA,) Directorul Revistei *Convorbiri Literare* din Iași, a făcut în conferința „Cultură și tămăduire” o veritabilă inventariere a răului produs de-a lungul timpului și care s-a manifestat într-o diversitate de forme agresive la adresa unității statului național român și a tradiției poporului nostru.

Întrebările retorice și răspunsurile ferme din finalul conferinței ne-au făcut să înțelegem că incursiunea în istorie nu ne poate ajuta să ghicim viitorul, dar ne poate ajuta să gestionăm mai bine prezentul și să pregătim mai bine viitorul, iar dacă nu v-om da valoare trecutului doar atât cât se cuvine, înseamnă că nu dăm valoare vieții care va să vină după noi, ceea ce este foarte grav.

La rândul său, Părintele Profesor Arh. Benedict Vesa a făcut o analiză cuceritoare, plecând de la etimologie, urmărind conținutul diacronic și sincron al pilonilor temei „Cult, cultură și cultură duhovnicească”. În încheiere, Părintele Dr. Florin-Cătălin Ghiț, redactorul responsabil al prestigioasei reviste „Renașterea” editată de Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului a dezvoltat câteva principii ale teologiei sociale ortodoxe, excelent argumentate în cadrul conferinței „Societatea ca extensie profilactică și terapeutică a Bisericii”.

Concluziile dimineții de conferințe au fost exprimate de preot profesor Nicolae Feier prin gândurile de admirație pentru persuasiunea celor 18 ediții și bogăția tematică pe care prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta a reușit să o formuleze spre coagularea conștiințelor românești contemporane.

În sala de expoziții a Bibliotecii Județene „George Coșbuc” a expus Saul Steinberg, un excelent grafician român-evreu, născut în țara noastră, artistul desfășurându-și cariera în Statele Unite ale

Organizatorii expoziției au fost universitarii clujeni Ioan Zbârciu și Olimpia Bera, care în cuvântul lor au adresat publicului în mod simbolic invitația de a devenii un observator responsabil al fenomenului artistic. «Asemeni „Rondului de Noapte”, opera de artă transcende evenimentul istoric, devenind o punte între generații, între trecut, prezent și viitor. Arta este lipsită de granițele lineare, drept dovadă fiind faptul că hotarele ei fluide traversează evenimentele care determină, din punct de vedere istoric, apariția tabloului.

Cele mai recente mișcări artistice sunt reprezentate de creatori ai noului val, fiind „vegheate” de exponenți ai generațiilor anterioare, la rândul lor prezenți pe aceeași scenă. Tematicile propuse sunt diverse și reprezintă părți integrate în proiecte de creație personală. Cu toate acestea, ele converg într-un punct comun, în care fenomenul reprezentat de Școala de Pictură de la Cluj rezistă în timp și este pe cale să dezvolte noi direcții în cercetarea artistică actuală, esența limbajului pictural fiind completată de medii grafice, sculpturale, fotografice sau multimedia. Din această perspectivă, proiectul capătă aspectul unui portret de grup, asemeni scenei de gen din „Rondul de Noapte”. Dintre temele prezente sunt de menționat peisajul, portretul sau compoziția abstractă, de factură neoexpresionistă, neoromantică, cu influențele simbolismului, ale realismului și suprarealismului, ale dadaismului sau ale realismului magic, o enumerare care nu se oprește aici ci, metaforic vorbind, dezvoltă noi direcții, ca niște „tentacule” de accesare a realităților palpabile sau simțite.

Actualul proiect „The Night Watch” își propune să treacă de la o realitate intimă, materializată în opera de artă, la o conștiință colectivă, punând într-un context inteligibil creația și bagajul cultural al unor generații. Expoziția ordonează afinitățile plastice care s-au remarcat în contextul Școlii de la Cluj și aduc în prim plan individualități formate în timp pe acest „teren fertil”.

Cel de-al treilea moment al seminarului intitulat „Terapia prin muzică” a avut loc la sala de concerte de la Sinagoga Bistrița. Amfitriionii evenimentului au fost Pr. Prof. Univ. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, și Prof. Dr. Gavril Țarmure, directorul Centrului Județean pentru Cultură, care după un expozeu despre valoarea meloterapiei în tratamentul suferinței, atât trupești cât și sufletești, au invitat publicul la concertul susținut de Corul „Psalmodia Transilvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă UBB Cluj-Napoca dirijat de Pr. Prof. Vasile Stanciu. În continuare au susținut recitaluri de poezie și muzică: Claudiu Hontilă, vioară, de la Filarmonica de Stat „Transilvania” Cluj; Lucian Dușa, pian, de la Opera Națională Română Cluj-Napoca; Dana Păcurar, soprană, de la Opera Națională Română Cluj-Napoca; Elena Ivanca, actriță de la Teatrul Național Cluj-Napoca.

Concluziile evenimentului pot fi sintetizate cel mai bine prin Motto-ul sub care s-a desfășurat ediția a XVIII-a a Seminarului Internațional de Medicină și Teologie de la Bistrița:

Americii. Curatorii expoziției au fost graficienii Radu Iațcu de la Târgu-Mureș și Ioan Serediuc, Suceava, care au conturat un portret estetic al lucrărilor de pe ingenioasele simeze.

Al doilea moment al evenimentului a avut loc la Muzeul Județean Bistrița-Năsăud, unde în cadrul secțiunii „Terapia prin Culoare” a fost prezentată de către Prof. Univ. Aurel Codoban și Poetul Ioan Mureșan, expoziție de pictură: „THE NIGHT WATCH / RONDUL DE NOAPTE”. Au expus artiștii clujeni: Ioan Sbârciu, Andor Kómives, Kudor Duka István, Bencze BRO, Georgeta-Olimpia Bera, Cristian Lăpușan, Veres Szabolcs, Dan Măciucă, Alexandra Mureșan, Ștefan Bădulescu, Ioana Maria Sisea, Mihai Guleș, Gagyi Botond, Ovidiu Leuce, Alina Lelijak, Flavia Lugigan, Silvia Mateescu, Emma Păvăloaia, Andreea Zimbru, Gáspár Szilárd, Ioana Iacob, Ada Muntean, Cristian Avram, Marius Fodor, Tincuța Marin, Vlad Parasciv, Andacs Robert, Leonardo Silaghi.

„Fericit e omul care a aflat înțelepciunea și muritorul care a cunoscut știința; că mai bine e să negustorești cu ea decât cu visterii de aur și argint; mai scumpă e decât nestematele; împotriva ei nimic din ce e rău nu poate sta; ea li se descoperă tuturor celor ce i se apropie și nimic din ce e scump nu-i este de-o potrivă” (Proverbe 3: 3-18).

Bistrița, 03.06.2019

Farmecul istoric al Bistriței

Dan Ciachir*

oi spune și eu, așa cum face în prefață profesorul Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, că Mircea Gelu Buta și Adrian Onofreiu, autorii volumului *Românii din Bistrița*², nu au nevoie de prezentare, dată fiind notorietatea lor. De altfel, această contribuție îi urmează celei intitulată *Biserica Ortodoxă din Bistrița – O cronologie documentară*³, prilej să ne reamintim că unul dintre autori, medicul și profesorul Mircea Gelu Buta, este cititorul paraclisului din Spitalul Județean Bistrița – la a cărui sfințire slujită de Arhiepiscopul Bartolomeu am luat parte în urmă cu două decenii – și a două biserici spitalicești.

Înainte de a vorbi despre această carte tipărită – ca și precedentă – într-un admirabil veșmânt grafic, simt nevoia să mă opresc asupra aceluia *Cuvânt către cititori* datorat profesorului Ioan-Aurel Pop și pe care îl socotesc antologic. Este un text de mare istoric, cu rolul pe care îl au uverturile operelor sau temele unui concert simfonic.

Autorul prefeței începe prin a reaminti că orașele de pe pământul Daciei au fost rodul stăpânirii romane, însă: „Perioada migrațiilor a risipit această tradiție aproape cu totul, mai ales din cauza atacurilor violente și distrugătoare ale barbarilor îndreptate asupra centrelor urbane. Strămoșii românilor și românii, spre a se apăra, s-au retras în locuri ferite... Românii și-au conservat, astfel, specificul lor, obligați de împrejurări, în sate”⁴. Vor apărea ulterior noi structuri citadine, care însă îi exclud pe români: „Viața urbană de tip burg sau citadelă (cu locuințe de piatră și de cărămidă, înconjurate cu ziduri) a fost adusă în Transilvania de «oaspeții» germani (sași, cavaleri teutoni), invitați aici de regii Ungariei. Între cele «șapte cetăți» fondate de ei, după tradiție, cele mai importante erau Brașovul, Sibiu, Clujul și Bistrița. Românii au continuat să trăiască, firește, pe aceste locuri de colonizare germană, dar au fost împinși spre periferie, spre văi și depresiuni mai izolate, în afara zidurilor de incintă ale orgolioaselor așezări privilegiate săsești. Dar nu prea departe, ci în imediata vecinătate, uneori chiar la poalele zidurilor, în ceea ce, după căderea, dărâmarea sau ruina fortificațiilor medievale, aveau să devină cartiere mărginașe. Alții au rămas în satele vecine, rânduie bine, cu împrumuturi din urbanismul săsesc, amintind mereu vechimea și statornicia romanității orientale. S-au manifestat, astfel, «mărginimile» românești ale acestor enclave străine, dintre care cea mai cunoscută era «Mărginimea Sibiului»”⁵.

Mircea Gelu Buta și Adrian Onofreiu aleg împrejurări și episoade dintr-o epocă – anii de după 1876 – în care românii bistrițeni trec dinspre periferie spre centrul orașului datorită stăruinței, dârzeniei și însușirilor lor. 1876 este anul în care, efect al reorganizării Transilvaniei, este înființat Comitatul Bistrița-Năsăud, unde românii aveau reprezentanți în administrație și justiție. Cartea are și calitățile unui film documentar prin ilustrația încorporată, astfel încât cititorul poate contempla locuințele unor fruntași români rezidenți în inima orașului sau clădirea unde a stat câteva luni principele Carol la Bistrița în calitate de comandant al Regimentului de Vânători de Munte. Nu exagerez cu nimic afirmând că există sute de imagini, între care unele de cea mai bună calitate, care ilustrează textul. Documentul de arhivă, domeniu în care istoricul Adrian Onofreiu este atât de versat, aduce noi fascicule de lumină asupra unor împrejurări, ca și colecțiile presei locale, întrucât încă din 1891 apărea la Bistrița revista „*Minerva*”, urmată din 1898 de „*Revista ilustrată*”. Nenumărate pagini memorialistice își aduc contribuția în acest demers de resuscitare a trecutului. Și voi lua ca etalon în acest sens evocarea vizitei făcute la Bistrița de către Ion I.C. Brătianu pe 17 septembrie 1907, pe atunci ministru de interne, venind în automobil de la Vatra Dornei împreună cu soția sa Elisa, născută principesa Știrbei. Preotul Ioan Pop din comuna Nușfalău, care 20 de ani mai târziu va descrie vizita, ales senator în primul parlament al României Mari, îl va reîntâlni acolo pe marele om politic. Impresionantă este, prin ton și reverențiozitate, scrisoarea trimisă în 1930 de către Elisa Brătianu preotului bistrițean: „*Părinte, mulțumesc din suflet Sfinției Tale pentru amintirea pe care Sfinția Ta o păstrează de călătoria mea și a neuitatului meu soț, acum mai bine de 22 de ani, de-a lungul*

Ardealului, în care intram amândoi cu emoție, dar și cu credința că aveam să prindem vremea sfinției noastre Uniri... Rog pe Sfinția Ta să primească câteva sticle de vin din dealul de la «*Florica*»... Cu sentimente respectuoase, Elisa Brătianu”⁶.

„*Alegerea orașului Bistrița – arată autorii – pentru desfășurarea adunării generale a Societății pentru Fond de Teatru Român, în zilele de 7-8 septembrie 1902, se va constitui într-un stimulent puternic pentru emanciparea culturală a românilor bistrițeni*”⁷. Și acest episod, foarte bine documentat, se derulează ca un film, întrucât include primirea oaspeților sosiți pe drumul de fier sau întâlnirea câtorva dintre aceștia cu George Coșbuc – în gara din Cluj, – reîntors dintr-o călătorie în Italia. Președintele societății este un intelectual reputat, Iosif Vulcan, nașul literar al lui Eminescu, care în 1866 i-a tipărit primele versuri în revista „*Familia*” de la Oradea. La Bistrița, Societatea pentru Fond de Teatru Român nu se limitează la reprezentări, în cadrul său susținându-se și comunicări, precum cele intitulate *Efectul artei*, prezentată de profesorul Ioan Păcuraru din Năsăud; *Cum jucăm teatru*, datorată unui nume de rezonanță – Valeriu Braniște; *Ceva despre psihologia plăcerii estetice* de Iosif Blaga.

Cinci ani mai târziu, între 20-22 septembrie 1907, își ținea adunarea generală la Bistrița *Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român* (ASTRA), bine cunoscută prin însemnătaea și rolul pe care le-a avut în Transilvania înainte de 1 Decembrie 1918. Urmărind presa vremii, autorii rețin buna organizare – este menționat un „*comitet de încartuire*” – și numele oaspeților de seamă: „*Din trenul de la Cluj «care a sosit ca de obicei cu întârziere» au coborât Andrei Bârsan, Nicolae Ivan, asesor consistorial (viitor episcop al Clujului, n.n.), Octavian Goga cu soția și sora, Octavian Tăslăuanu...*”⁸.

Noi, regătenii, atunci când vine vorba de Primul Război Mondial, în care țara noastră a intrat la doi ani și două luni după începerea sa, îl avem în perspectivă din latura Antantei. Românii bistrițeni trăiau inflagrația în tabăra Puterilor Centrale. În carte este reținut până și modul în care s-a răspândit în Bistrița vestea atentatului de la Sarajevo, care nu peste multe zile a avut ca efect scumpiri și penurie de produse alimentare. „*Din a doua jumătate a lunii august 1914 au început să sosească la Bistrița numeroși refugiați din Bucovina*”⁹. Un

alt efect al războiului a fost și construirea în ritm alert a unei linii ferate, care, „*traversând munții, a unit orașul bucovinean Vatra Dornei cu Prundu Bârgăului... La această cale ferată de aproximativ 65 de kilometri au muncit 24 de ofițeri, 120 de civili din localitățile învecinate, care au efectuat cărașie cu utilaje proprii, și circa 1000 de prizonieri de război*”¹⁰. Următorul episod ne reamintește de unele petrecute și în Regat în anii 1916-1918:

„*Consumul mare de metale necesare pentru scopurile războiului a dus la rechiziționarea obiectelor din cupru, zinc, alamă și bronz, lăsând gospodăriile fără veselă... Din ordinul Comandantului Militar de la Sibiu, în ziua de 1 iulie 1916 au fost demontate și rechiziționate clopotele bisericilor din Bistrița și din localitățile învecinate*”¹¹. Subcapitolul *Realitatea tranșeelelor* cumulează cadre danțești de orori și suferințe provocate de război, redade de memorialiști care le-au trăit nemijlocit.

Un capitol „*pican!*” este cel intitulat *Prințul Carol la Bistrița*, unde acesta a petrecut un răstimp la un an după căsătoria sa la Odessa cu Zizi Lambrino și renunțarea – asupra căreia va reveni – la calitatea sa de Alteță Regală, adică de moștenitor al tronului. Deși începuse, în noiembrie 1919, „*operațiunea de aducere în țară a armatei române aflate pe teritoriul Ungariei*”, regimentul Vânători de Munte pe care-l comanda Carol a fost staționat la Bistrița pentru ca în felul acesta prințul să fie ținut departe de Zizi Lambrino (aflată la București) și să revină asupra renunțării la drepturile sale succesoriale, fapt care se va produce în ianuarie 1920. În timpul petrecut la Bistrița, prințul, pe lângă defecte, își arată și indubitabile calități, precum simplitate, grijă și afecțiune față de ostași, camaraderie cu ofițerii, „*fiind sever, dar foarte drept, călăuzit de principii sănătoase, priceput și dintre cei mai punctuali la serviciu*”¹². Contrapondera de acestor însușiri: „*Se pare că în urma legăturilor amoroase pe care principele Carol le-a avut la Bistrița, s-au născut mai mulți copii*”¹³. Nu este singura mostră de efect literar din lucrarea profesorului Mircea Gelu Buta și a istoricului Adrian Onofreiu.

⁶ Ibidem, p. 244.

⁷ Ibidem, p. 112.

⁸ Ibidem, p. 135.

⁹ Ibidem, p. 246.

¹⁰ Ibidem, p. 249.

¹¹ Ibidem, p. 251.

¹² Ibidem, p. 318.

¹³ Ibidem, p. 321.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj (mai 2019)

În perioada 5-8 mai 2019 a avut loc la Alba Iulia, în organizarea Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității 1 Decembrie 1918, Simpozionul Internațional de Știință, Teologie și Arte cu tema: *The Village and Rural Spirituality - between Traditional and Modernity*. În cadrul acestuia au fost susținute prelegeri de către profesori ai facultății noastre: - *Genuri ale folclorului rural religios și laic în preocupările teologilor clujeni* - Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, și Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu; - *Criza veacului și alternativa „orei veșniciei”, elemente de spiritualitate a satului românesc în opera părintelui Virgil Gheorghiu* - Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa; - *Investigarea materialelor componente ale icoanei „Întâmpinarea Domnului” în vederea restaurării* - Prof. univ. dr. Constantin Măruțoiu; - *Typology of Holy Hierarch Nicholas Icon in Saint Nicholas Orthodox Church in Hunedoara (15th Century)* - Asist. univ. dr. Victoria-Alina Grădinar.

În cadrul celei de-a XIII-a ediții a Zilelor credinței și culturii, **Luni 6 mai și marți 7 mai 2019**, Episcopia Caransebeșului a organizat Simpozionul internațional: *Comuniune și comunități: jertfă, slujire, spiritualitate*. Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de următoarele cadre didactice, cercetători și doctoranzi care au susținut referate: Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecan, *Modelul „Liturghie după Liturghie” și implicațiile acestuia în zidirea solidarității în comunitățile locale*; Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, *Iosif Blaga - un director de școală și protopop uitat pe nedrept*; Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gărdan, *Credință, apartenență și comportament religios în creștinismul european contemporan. Elemente de demografie religioasă*; Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău, *Casa și mistica ei în gândirea țărânului român*; Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, *„Orthosfera, mediul comunității reale? Noile provocări ale propovăduirii creștine pe „continentul digital”*; Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa, *Traducători și traducerea Filocaliei românești*; Dr. Dacian But-Căpușan, *Mărturisirile de credință ortodoxă postbizantine și traducerea lor în românește*; Dr. Paul Siladi, *Relevanța misionară a „Aphrothegmata Patrum”*; Dr. Mircea Gheorghie Abrudan, *Două cărți patristice traduse și publicate în 1865 din îndemnul și cu prefața mitropolitului Andrei Șaguna*

Marți, 7 mai 2019, a avut loc o întâlnire de suflet a studenților facultății cu monahia Siluana Vlad (coordonatoarea Centruului de Formare și Consiliere „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, starea Mănăstirii „Sfântul Siluan Athonitul” din Iași), cu tema: *Adâncimea Ortodoxiei și superficialitatea ortodoxului*. Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, în deschiderea seriei, a adresat un cuvânt duhovnicesc. Evenimentul a fost moderat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, și de Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa.

În perioada 7-9 mai 2019 la Centrul Cultural Sf. Ioan Gură de Aur din Drobeta Turnu Severin s-a desfășurat Simpozionul Internațional de Patrologie, ediția a VI-a, organizat de Episcopia Severinului și Strehaiei. Din partea facultății noastre a participat Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru, care a susținut comunicarea cu titlul: *Concepția despre nous a lui Mihail Psellos și sursele acestei concepții - cu referire specială la Philosophica minoră II*.

În aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a avut loc marți, 7 mai 2019, cu participarea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Conferința preoțească de primăvară pentru preoții din protopopiatele Cluj I și Cluj II, precedată de slujba de Te Deum, oficiată în capela Facultății. Dr. Cosmina Timoceanu, cercetător științific III la Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, filiala Cluj, le-a vorbit clericilor pe tema: *Sate și oameni. Practici, discursuri și politici culturale*, în contextul Anului omagial al satului românesc. Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, în calitate de gazdă, a adresat un gând duhovnicesc.

În perioada 8-12 mai 2019 la Centrul Social-Pastoral *Sfânta Cruce*, al Mănăstirii Caraiman, jud. Prahova, a avut loc Conferința Națională a doctoranzilor organizată de Școala Doctorală *Dumitru Stăniloae* a Facultății de Teologie Ortodoxă Justinian Patriarhul din București. Au susținut referate următorii studenți doctoranzi ai Școlii Doctorale de Teologie Isidor Todoran a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca: Cristian Paraschiv - *Sabin Drăgoi. Analiză asupra concertului religios pentru cor bărbătesc „Doamne, buzele mele vei deschide”*; Constantin Gordon - *Știri noi despre Macarie Ieromonahul la 200 de ani de la înființarea școlii de muzică pregraiul patriei, Marius Tănase - Yom Terua (Ziua Trâmbițării)*. Valențe mesianice și eshatologice. La manifestare a participat și Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, îndeplinind rolul de moderator al mai multor sesiuni.

În după amiaza zilei de vineri, 10 mai 2019, Pr. conf. univ. dr. Patriciu-Dorin Vlaicu a susținut la biserica Sf. Ioachim și Ana Oborul Vechi din București, conferința cu titlul: *Împlinirea vieții în Hristos și în Biserică*.

* Scriitor, București. E-mail: aurora.ciachir@yahoo.com.

² Mircea Gelu Buta, Adrian Onofreiu, *Românii din Bistrița*, Studii, Documente, Mărturii, Volumul I, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018.

³ Mircea Gelu Buta, Adrian Onofreiu, *Biserica Ortodoxă din Bistrița – O cronologie documentară*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.

⁴ *Românii din Bistrița*, op. cit., p. 9.

⁵ Ibidem, pp. 9-10.

Agenda PS Vasile

Mai 2019

3 mai: Cu ocazia sărbătorii Izvorul Tămăduirii, este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

5 mai: În mijlocul credincioșilor de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Zorilor-Cluj-Napoca, participă prin rostirea de ecfonise și binecuvântări la Sfânta Liturghie;

12 mai: Este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” – Zorilor, din Cluj-Napoca, unde la Sfânta Liturghie rostește ecfonise și binecuvântări.

19 mai: În mijlocul credincioșilor de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Zorilor-Cluj-Napoca, participă prin rostirea de ecfonise și binecuvântări la Sfânta Liturghie

26 mai: La invitația P.C. Părinte Paroh Bota Vasile, este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Sfântul Apostol Andrei din municipiul Oradea.

A consemnat pr. Călin Ficior

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” din Balamand, Liban, și Facultatea de Teologie Catolică din cadrul Universității „Karl Franzens” din Graz, Austria, a organizat, în perioada 13-14 mai 2019, la Iași, Simpozionul Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, ediția a XI-a, dedicate *Anului omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari) și Anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești*. Școala Doctorală de Teologie Isidor Todoran a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de următorii studenți-doctoranzi care au susținut comunicări: Protos. Dr. Simeon Pinte: „Sămbăta lui Lazăr” în tradiția liturgică a Răsăritului ortodox; Pr. Ovidiu-Ioan Feldiorean: *Tânărul emergent în era post-adevăr. Provocări, atitudini și soluții*; Ana Maria Cristina Băldean: *Consilierea pastorală premaritală: premiză în armonizarea vieții de familie*; Pr. Ciprian-Ionuț Joița: *Cateheza dogmatică la Sfântul Simeon Noul Teolog și relevanța acesteia în contemporaneitate*; Mihaela Gligan: *Prezența îngerului în grădina Ghetsimani și explicarea sintagmei „sudori ca de sânge” (Lc.22, 43-44)*; Pr. Andrei-Tiberiu Zlăvog: *Descoperirea Tatălui prin Fiul, în lumina prologului iohanic In. 1, 1-18*; Arhim. Iov Cristea: *Virtuțile și patimile în viziunea stareților de la Optina*; Pr. Mihail Iustin Argatu: *Liturghierul, ediții și uzanță în satele din Bucovina sec. al XIX-lea*; Pr. Cătălin-Veronel Varga: *Drepturile omului între sacru și profan din perspectiva Vechiului Testament*; Elena Onețiu: *Abordare exegetică a expresiei „Dumnezeu cel viu” în textele din Pentateuh*; Ionuț Buda Iancu: *Mesia pătimitor în psalmi. Lectura hristologică a Psalmului 21*; Traian Florea: *Conflictul între legile omenești și porunca lui Dumnezeu, reflectat în cuvântarea Apostolului Petru în fața Sinedriului (FA 4, 18-21)*.

În zilele de 13 și 14 mai 2019 s-a desfășurat la Alba Iulia, la Mănăstirea „Hristos Pantocrator”, **întâlnirea Societății Bibliștilor Ortodocși Români (SBOR), aflată la a patra ediție.** Tema întâlnirii de anul acesta a fost: „Dumnezeu Tatăl în Sfânta Scriptură”. A participat Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

Marți 14 mai 2019 la Centrul Eparhial s-a desfășurat ședința preoților din Protopopiatul Ortodox Cluj II. În cadrul acesteia a fost lansată cartea *Spiritualitate, memorii și istorie*, apărută recent la Editura Renașterea, avându-l ca autor pe părintele Gheorghe-Dragoș Braica. A fost invitat și a vorbit despre carte Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai”, cel care a prefațat această lucrare.

În data de 14 mai 2019, Diac. drd. Dan Balog a participat la Sesiunea de comunicări științifice organizată de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, prezentând în cadrul secțiunii *Rolul Bisericii Ortodoxe în cultura română. De la primele tipărituri la exigențele mediatic actuale*, comunicarea cu titlul: *Intelectualii și mișcarea Rugul Aprins*.

Joi, 16 mai 2019, la Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a avut loc slujba de pomenire a lect. univ. dr. Paula Bud, la doi ani de la trecerea sa în veșnicie. Slujba parastasului a fost săvârșită, în prezența cadrelor didactice ale facultății, a familiei, a numeroși prieteni și a studenților, de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care a rostit apoi un scurt cuvânt.

În perioada 15-17 mai 2019 s-a desfășurat la Iași, în organizarea Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, a Facultății de Teologie Ortodoxă Dumitru Stăniloae a Universității Alexandru Ioan Cuza în parteneriat cu Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (ICCMER), cea de-a VII-a ediție a Simpozionului Internațional Dumitru Stăniloae cu tema: *Creștinismul în postcomunism. Tranziție, terapie, tendințe*. Conf. univ. dr. Radu Preda (președintele ICCMER) a prezentat referatul: *Sinteză istorică a ultimilor 30 de ani (1989-2019)*.

În data de 16 mai 2019 Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie al Universității Babeș-Bolyai a organizat conferința cu titlul: *Filosofia analitică și critica ateismului lui Richard Dawkins*, susținută de Lect. univ. dr. Marcel Bodea (Facultatea de Istorie și Filosofie a UBB).

Consiliul Studenților Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a organizat, în perioada 15-16 mai 2019, Cupa Căminelor UBB la fotbal și volei.

La categoria fotbal, studenții Facultății de Teologie Ortodoxă, cazați în Căminul Teologic I din Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, s-au clasat pe locul I, câștigând „Cupa Căminelor UBB” și titlul de „cei mai sportivi studenți ai căminelor Universității Babeș-Bolyai”.

În perioada 20-24 mai, Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea a participat în Creta la Conferința *Vision and Viability in Contexts: Theological Learning and Formation*, organizată de Forumul Global pentru Educatori în Teologie.

Miercuri, 22 mai 2019, în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai”, a avut loc Gala de Decernare a Premiilor Excellentia, ediția a VI-a, eveniment organizat de Consiliul Studenților din Univeritatea Babeș-Bolyai. Titlul de profesor excellentia din partea Consiliului Studenților din Univeritatea Babeș-Bolyai, la propunerea studenților Facultății de Teologie Ortodoxă, în semn de apreciere și recunoștință pentru prestația didactică deosebită, pentru implicarea și dedicarea dovedite în îndeplinirea misiunii de educare și formare a studenților, i s-a acordat părintelui prodecan Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea. Titlul de student excellentia i s-a acordat d-lui Bogdan-Lucian Șoptorean (nivel master, specializarea Doctrină și hermeneutică creștin ortodoxă), în semn de apreciere și recunoștință pentru prestația academică deosebită, pentru implicarea și dedicarea dovedite în comunitatea academică.

În acest an centenar, (împlinirii a 100 de ani de Universitate românească la Cluj-Napoca), un element de noutate a fost premierea studenților-doctoranzi ai UBB, astfel titlul de student-doctorand excellentia, i s-a acordat domnișoarei drd. Daniela Ivanovici, doctorandă a Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” (disciplina Istoria bisericească universală).

În deschiderea galei, au rostit alocuțiuni: președintele Senatului Universității Babeș-Bolyai, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, prorectorul UBB și membru corespondent al Academiei Române, prof. univ. dr. Ioan Bolovan. Un grup de studenți din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă au intonat Imnul Național și Gaudemus igitur, fiind dirijați de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc joi, 23 mai 2019, susținerea publică a tezelor de doctorat: *Consilierea psiho-pastorală și asistența psiho-socială a persoanelor cu dizabilități a d-rei MUREȘAN Dorina-Gabriela*; *Extazul mistic de la performanță duhovnicească la psihopatologie - coordonate de lectură pastorală*, a d-lui TRUȚA Eugen-Adrian.

Ambele lucrări au fost alcătuite sub îndrumarea Arhim. prof. univ. dr. Teofil (Cristian) Tia, la specializarea Teologie pastorală.

Joi, 23 mai 2019, Prof. Carl R. Holladay, de la catedra de Noul Testament a Candler School of Theology - Emory University Atlanta SUA, a susținut conferința cu titlul: *Cuvântarea Apostolului Petru din Areopag (f. Ap. 17). Ierusalimul față în față cu Atena*. Moderator a fost Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

În după amiaza zilei de joi, 23 mai 2019 în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca a avut loc concertul Corului de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

În perioada 24-25 mai 2019, Corul de Cameră „Psalmodia Transylvanica”, al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, s-a aflat într-un turneu cultural-misionar în județele Hunedoara și Arad.

Vineri, 24 mai, a susținut un concert în Catedrala Episcopală din Deva, precum și la Mănăstirea Crișan.

Sămbătă dimineața, 25 mai, în biserica Mănăstirii Crișan, membrii Corului de Cameră au dat răspunsurile la Sfânta Liturghie, iar seara, au susținut un concert la sala Palatului Cultural din Arad, în cadrul Festivalului de Muzică corală religioasă și folclorică, cu ocazia aniversării a 100 de ani de existență a Coralei „Armonia” din Arad.

În perioada 27-31 mai 2019 s-a desfășurat la Centrul Social-Pastoral „Sfânta Cruce” al Mănăstirii prahovene Caraiman, Simpozionul Internațional al Bibliștilor din Europa de Est și de Vest, ajuns la ediția a VIII-a. Au luat parte Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană (cu referatul: *Biblia Mitropolitului Bartolomeu, o nouă traducere?*) și Diac. lect. univ. dr. Nicolae-Olimpiu Benea. Simpozionul cu tema *Antropologia în Noul Testament și în Tradiția Bisericii* a fost organizat de Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale și Eastern European Liaison Committee din cadrul Studiorum Novi Testamenti Societas.

În cadrul Taberei Studențești de Arte Vizuale, ediția a XVIII-a, organizată de Casa de Cultură a Studenților din Petroșani în perioada 26-31 mai 2019, Lect. univ. dr. Marius-Dan Ghencu, directorul Centrului de Creație și Cercetare Continuă „Sfântul Evanghelist Luca” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a prezentat expoziția personală: *Pledoarie pentru o Românie verticală a Europei*.

Luni, 27 mai 2019, a avut loc Conferința preoțească de primăvară din Protopopiatul Huedin, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. A fost prezent și a vorbit despre rezistența la modernizare a satelor românești Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, directorul Departamentului de Teologie Ortodoxă din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Facultatea de Teologie Ortodoxă și Științele Educației din cadrul Universității „Valahia” din Târgoviște, în colaborare cu Centrul de Cercetări Interdisciplinare Credință-Știință-Misiune „Sfântul Apostol Pavel” și cu Arhiepiscopia Târgoviștei, a organizat în perioada 29-31 mai 2019, Simpozionul Internațional cu titlul „Teologie și tradiție, spiritualitate și modernitate. Contribuția patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și a traducătorilor de cărți bisericești la spiritualitatea și cultura românească”. Din partea facultății noastre au participat Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea și Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gărdan.

Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a organizat în perioada 30-31 mai 2019 Sesiunea de comunicări științifice pentru studenți și masteranzi cu titlul: *Preotul și dascălul, făclii luminoase ale satului românesc. Tradiție și actualitate*. Simpozionul face parte din suita de manifestări științifice ale facultății, proiectate pentru anul universitar 2019-2020 și se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii noastre a anului 2019 ca „Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)” și „Anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești”.

În deschiderea lucrărilor, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, în calitate de gazdă, a adresat un cuvânt de bun venit, iar Înaltpreasfințitul Părinte Andrei le-a adresat cu acest prilej celor prezenți un gând duhovnicesc,

Au susținut referate 27 de studenți, la nivel licență și master de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din: Cluj-Napoca, Iași, Arad, Craiova, Târgoviște.

Coordonatori ai întâlnirii științifice au fost: Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța și Dr. Paul Siladi.

Joi 30 mai 2019, la Bistrița, la Biblioteca Județeană George Coșbuc Bistrița-Năsăud a avut loc ediția a XVIII-a a Seminarului Internațional Medicină și Teologie, cu tema *Terapia prin credință și cultură*. Au susținut prelegeri: Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă: *Arta tămăduirii - o incursiune în nebunia acestui veac rătăcitor*; Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa: *Cult, cultură și cultură duhovnicească*. Moderatorul manifestării a fost Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta.

În seara aceleiași zile, în cadrul Simpozionului, **Corul de Cameră „Psalmodia Transylvanica”, al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, a susținut un concert la Sinagoga Bistrița.**

Organizatorii evenimentului au fost: Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, Facultatea de Teologie Ortodoxă, UBB Cluj-Napoca, Centrul de Bioetică al UBB, Universitatea de Artă și Design, Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu din Cluj-Napoca, Asociația Medicală Română - Filiala Bistrița, Societatea Română de Bioetică, Casa Corpului Didactic Bistrița-Năsăud și Consiliul Județean Bistrița-Năsăud prin Biblioteca Județeană „George Coșbuc”, Centrul Județean pentru Cultură, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud

Dr. Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Mai 2019

1 Mai:

În biserica din Căianu Mare, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Nichifor Ioan, fiul părintelui paroh Ștefan Octavian Crișan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica parohiei Sângeorz-Băi I, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul David Ioan, fiul părintelui paroh Dacian Dumitru Șanta. Rostește un cuvânt de învățătură.

În municipiul Bistrița, săvârșește slujba de binecuvântare a locuinței domnului Ministru Secretar de Stat Alexandru Pugna.

Face o vizită la Spitalul Militar din Cluj-Napoca (preot slujitor: Pr. Radu Procopie Cotuțiu).

2 mai

În Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba de Te-Deum cu prilejul împlinirii a 20 ani de la înființarea postului de radio „Renașterea”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Nina Mândraș. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

3 Mai (Izvorul Tămăduirii)

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Salva, protopopiatul Năsăud, cu prilejul hramului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Ionuț Chira.

În biserica din Cormaia, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Bianca-Nectaria, fiica părintelui paroh Petru Zinveliu. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Sângeorz-Băi II (parohi: Pr. Paul Gavriloaie și Pr. Ioan Băndean). Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

4 mai

Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din Finișel, protopopiatul Cluj I. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama Capelei Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, pe diaconul Ionuț Chira. Hirotonește întru iconom pe părintele paroh Nicolae Adrian Sănișariu. Conferă PC Pr. Ioan Popa, fost paroh, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă doamnei preotese Elena Sabou, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

5 mai (Duminica Sfântului Apostol Toma)

Pe altarul de vară din incinta bisericii din satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, cu prilejul hramului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul părinților Andrei și Elena în cimitirul din satul natal Oarța de Sus.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” din Oarța de Sus, județul Maramureș.

6 mai

În sala de ședințe a Centrului Eparhial din Cluj-Napoca, prezidează comisia de examinare a candidaților la concursul pentru ocuparea posturilor de preot paroh la parohiile Gherla I, Câmpia Turzii I (protopopiatul Turda), Vânători (protopopiatul Huedin) și Gersa II (protopopiatul Năsăud).

7 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatele Cluj I și Cluj II. Slujește la Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Cornel Dorin Felecan, de la Parohia „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Zorilor. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În aula Facultății de Teologie, asistă la conferința susținută de monahia Siluana Vlad de la Iași. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Mănăstirea Nicula, protopopiatul Gherla, săvârșește slujba de binecuvântare a demisolului noii biserici, pentru a se putea sluji în el în perioada translatareii bisericii celei vechi. Rostește un cuvânt de învățătură.

8 Mai (Sfântul Ioan Teologul)

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Pădureni, protopopiatul Turda, cu prilejul hramului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatastul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei slujind împreună cu Preasfințitul Episcop Macarie al Europei de Nord, în sobor de preoți și diaconi, Dumnezeiasca Liturghie cu prilejul sfințirii Bisericii Pogorârea Sfântului Duh din cartierul Zorilor, Cluj-Napoca, 12 mai 2019.

9 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Bistrița. Săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește întru iconom pe părintele secretar Emanuel-Cristian Vidican.

Face o vizită pe șantierul de reabilitare a școlii confesionale din Bistrița (coord. Pr. Tudor Mudure Iacob).

Face o vizită la centrala termică defaectată în care se va amenaja, de către Asociația „Filantropia” filiala Bistrița (coord. Pr. Marius Ioan Pintican), un Centru de Îngrijiri Paliative.

În biserica Mănăstirii Strâmba, protopopiatul Bistrița, săvârșește slujba Parastasului la împlinirea a 40 zile de la mutarea la Domnul a monahiei Epiharia Brumă, fosta stareță. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de doamna cercetător științific Cosmina Timoceanu.

10 mai

În aula Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de premiere a laureaților la concursul organizat de Patriarhia Română „Hristos – sufletul satului meu”, faza eparhială. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatastul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale.

11 mai

În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Cons. Cristian Baciu și Pr. Ioan Jeler), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Iris Manea. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Măgura Ilvei, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Mircea Prunduș), săvârșește slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, preot George Ruști, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În biserica din Tăure, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. George Cetănaș), săvârșește slujba de sfințire a apei și rostește un cuvânt de învățătură. Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la casa parohială din localitate. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință pe PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

12 mai

Împreună cu PS Părinte Macarie și PS Părinte Vasile Someșanul, săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Zorilor. Săvârșește slujba de sfințire a noului altar de vară din incinta bisericii și slujește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Ilie Bogdan Turean. Acordă părintelui paroh, Cornel Dorin Felecan, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Călin Felician Ficior. Acordă domnului Augustin Cozma, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă doamnei Renata Brumaru, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Gheorghe Câmpan, Familiei Daniel și Carmen Crăciun și domnului pictor Alexandru Crișan. Conferă doamnei Mirela Pev și familiei Traian și Marinela Oargă, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Primește la reședință pe domnul Victor Opaschi, Secretarul de Stat pentru Culte.

13 mai

La Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda, prezidează conferința preoțească de primăvară/vară. Săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește și instalează întru protoiereu pe PC Pr. Alexandru Rus de la parohia Turda – Capelă. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de doamna cercetător științific Cosmina Timoceanu.

14 mai

La Centrul de Tineret de la Sângeorz-Băi, protopopiatul Năsăud, participă la întâlnirea preoților militari din cadrul Statului Major al Forțelor Terestre din România. Săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă domnului General maior Dorin Blaiu, Comandantul Competenței Operaționale Terestre și Locțiitorul Șefului Statului Major al Forțelor Terestre și domnului General maior Virgil-Ovidiu Pop, Comandantul Diviziei IV Infanterie „Gemina”, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Colonel Sorin Ștefan, Șeful serviciului Personal și Mobilizare din cadrul Statului Major al Forțelor Terestre și domnului Colonel Georgel Florescu, Șeful serviciului Financiar din cadrul Statului Major al Forțelor Terestre. Conferă Ordinul „Mihai Vodă” preotului militar Valentin Lazăr din cadrul Statului Major al Forțelor Terestre și preotului militar Florin Vlădoiu, inspectorul general al clerului militar din Statul Major General. Hirotonește întru iconom stavrofor pe preotul militar Cristian Marțian din cadrul Brigăzii 81 Mecanizată „General Grigore Bălan” din Bistrița. Primește din partea organizatorilor Emblema de Onoare a Statului Major al Forțelor Terestre. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

15 mai

În Catedrala Mitropolitană din Sibiu, în sobor de arhieriei, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Viorica Streza, mama Părintelui Mitropolit Laurențiu al Ardealului. Rostește un cuvânt de mângâiere.

16 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de doamna cercetător științific Cosmina Timoce Mocanu.

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, oficiază slujba Parastasului la împlinirea a 2 ani de la mutarea la Domnul a Paulei Parascheva Bud, fost cadru didactic. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

17 mai

În capela din incinta Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj, cu prilejul întrunirii clerului din cadrul Ministerului Afacerilor Interne ce își desfășoară activitatea în Transilvania, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt de învățătură. Hiroteseste întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Radu Procopie Cotuțiu.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

18 mai

Participă la întâlnirea foștilor colegi de la Facultatea de Construcții Căi Ferate din București, desfășurată la Cluj-Napoca. În biserica monument istoric din Feleacu (parohi: Arhim. Alexandru Ghenț și Pr. Aurel Someșan), oficiază slujba Parastasului în memoria colegilor și profesorilor mutați la Domnul. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită, împreună cu foștii colegi, la Mănăstirea „Sfânta Troiță” din Feleacu, protopopiatul Cluj I.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

19 mai

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Țăgșor, protopopiatul Beclean. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Bogdan Andrei Mustea. Hiroteseste întru iconom stavrofor pe părintele paroh Marius Alin Buțurcă. Conferă domnului Vasile Codrea, primarul comunei Budești, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă domnului Teodor Roman și Viorel Burdeți, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

20 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Gherla. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la muzeul amenajat la demisolul Bisericii „Sfânta Treime” din Gherla (parohi: Prot. Iulian Paul Isip și Pr. Alexandru Fărcaș). Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de doamna cercetător științific Cosmina Timoce Mocanu.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 Mai (Sfinții Împărați Constantin și Elena)

Cu prilejul hramului, la mănăstirea de la Dobric, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Bogdan Andrei Mustea, pe seama parohiei Vânători, protopopiatul Huedin și întru diacon, pe tânărul Florin Mănară. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Sala „Dumitru Fărcaș” a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, asistă la spectacolul folcloric organizat cu prilejul împlinirii a 20 ani de la înființarea postului de radio „Renașterea”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Ioan Bizău, directorul postului de radio „Renașterea”.

Înaltpreașfințitul Părinte Mitropolit Andrei, cu ocazia întâlnirii preoților militari din cadrul Statului Major al Forțelor Armate Române, Centrul de Tineret din Sângeorz Băi, 14 mai, 2019.

22 mai

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii și rostește un cuvânt de învățătură.

23 mai

În Sala Polivalentă „BT Arena” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2019 de la Universitatea Tehnică din Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, participă la momentul solemn al susținerii Tezei de Doctorat de către domnul Adrian Truța, directorul Brutăriei „Artos” a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Spitalul de Recuperare din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Bogdan Pop) și la Spitalul de Boli Infecțioase din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Cosmin Biriș). Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

24 mai

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

25 mai

Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la biserica din Tiocu de Jos, protopopiatul Gherla. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Gersa II, protopopiatul Năsăud, pe diaconul Florin Mănară. Hiroteseste întru sachelar pe părintele paroh Sorin Botiș. Conferă domnului Mihai Ursache de la Prefectura Cluj, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă „Ordinul Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Lucian Oros.

Oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Alexandru, fiul părintelui paroh. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Dăbâca, protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Nona, fiica părintelui paroh Bogdan Frăsinel. Rostește un cuvânt de învățătură.

În cimitirul din satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, se reculege preț de câteva clipe la mormintele părinților Andrei și Elena.

26 mai

Împreună cu PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărlui, oficiază slujba de resfințire a bisericii din Oarța de Jos, județul Maramureș. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru iconom stavrofor și acordă „Crucea Arhiepiscopală” părintelui paroh Ovidiu Lucian Spătar.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

27 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Huedin. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de doamna cercetător științific Cosmina Timoce Mocanu.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor asistă la concertul susținut de Corala „Armonia” din Constanța, dedicat Anului Omagial al Satului Românesc, organizat de protopopiatul Cluj II (protopop: Pr. Alexandru Constantin Ciui). Rostește un cuvânt de binecuvântare.

28 mai

Face o vizită în protopopiatul Turda. Vizitează parohia misionară Hărcana de lângă Câmpia Turzii și parohia Bolduț (paroh: Pr. Adrian Eugen Moldovan). Este însoțit de domnul ing. Ionuț Bujeniță de la Centrul Eparhial.

29 mai

În foaierea Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, oficiază slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, profesor Ioan Abrudan. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (coordonator: Pr. Bogdan Chiorean).

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

30 mai

La Facultatea de Teologie, examinează masteranzii din anul terminal la disciplina Spiritualitate.

Îi vizitează pe copiii de la Colegiul Ortodox, Gimnaziul Ortodox și Grădinița „Sfântul Stelian” din Cluj-Napoca, cu prilejul Zilei Internaționale a copiilor (1 Iunie). Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

31 mai

În Palatul Patriarhal din București, în calitate de membru al Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române, se întâlnește cu Sanctitatea Sa Francisc, Papă al Romei. Participă la festivitatea organizată cu acest prilej în Catedrala Mântuirii Neamului.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pinte, Nicolae Turcan, Arhim. Benedict Vesa

Bucuria Învierii – spectacol de hramul Bisericii Studenților și de ziua Sfântului Ioan Valahul

Ln ziua de sărbătorire a Sfântului Ioan Valahul, unul dintre sfinții dragi ai comunității Bisericii Studenților din Cluj-Napoca, și imediat după zilele de hram ale acestui locaș al lui Dumnezeu – 8 mai, când este pomenită minunea ieșirii pulberii frumos mirositoare de la mormântul Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan, și 9 mai, ziua de prăznuire a aducerii la Bari a moaștelor Sfântului Ierarh Nicolae – copii și tineri, membri ai comunității, dar și invitați din afară, adunați în cete și coruri diferite au oferit un spectacol în cadrul amfiteatrului de vară din Campusul Studențesc „B. P. Hasdeu”.

În deschidere, cvartetul de violoniste și violonceliste „Reveria” a interpretat câteva fragmente de muzică clasică. A urmat grupul de copii „Sfântul Nicolae” – un debut al evenimentului, deoarece a fost pentru prima dată când copiii s-au adunat în asemenea formulă extinsă. Pentru unii dintre ei inedit a fost și momentul purtării costumului național, în ziua declarată prin lege „Ziua

Națională a Portului Tradițional din România”, care este marcată în cea de-a doua duminică din luna mai. Cei mici au recitat o serie de poezii, au interpretat câteva cântece patriotice, imnuri creștin-ortodoxe și piese semnate de Tudor Gheorghe, iar la final au fost protagoniștii unei balade în versuri despre viața Sfântului Ioan Valahul, creație a Oanei-Raluca Băila, cea care a coordonat parțial, alături de Larisa Cozma, pregătirea copiilor pentru acest concert.

Corul „Sfântul Lavrentie al Cernigovului” a fost cel care a reușit să transpună publicul într-o atmosferă a bucuriei și a revărsării primăverii în sufletele tuturor. În primă audiție a fost cântecul „Au înnebunit salcâmi”, de Tudor Gheorghe, interpretare precedată de „Credința noastră” – o melodie pe versurile Sfântului Nicolae Velimirovici, tradusă și adaptată de membrii corului „Sfântul Lavrentie al Cernigovului”. ÎPS Bartolomeu Anania s-a simțit prezent la această sărbătoare prin piesa „Sus la rai”, de asemenea adaptată de membrii corului.

Ceata „Sfântul Ioan Valahul”, din care fac parte cei mai mulți tineri și studenți ai comunității, dar și din afara ei, a încheiat programul cu punerea în scenă a unei suite de obiceiuri specifice pentru satele românești din perioada Postului Mare, punând accentul pe o rânduială străveche, intitulată „strigarea peste sat”, care se referea la existența unei spovedanii publice a țăranilor dintr-o anumită localitate. Oana-Raluca Băila a mai făcut cunoscute tradițiile românești din timpul Săptămânii Mari, când, în diferite sate, în Joia Mare, copiii participau alături de maturi la rânduiala Bisericii, în cadrul unui parastas mai mare, având posibilitatea să primească în dar ouă pentru masa de sărbătoare. În tradiția locală acesta era cunoscut ca „obiceiul toconelelor” sau „Lazărul”. „Obiceiul Ioarei” – datina însurătoriei, a cererii în căsătorie în preajma sărbătorilor pascale (cel mai probabil imediat după prăznuirea Învierii); „ieșitul cu oile le munte” sau „cap mare de primăvară” – obicei desfășurat în ziua sărbătoririi Sfântului Gheorghe, ce deschidea sezonul agricol în lumea rurală; interpre-

tarea unui fragment dintr-o variantă veche a baladei „Miorița”, cântece haiducești și de cătănie, cântecul „Sânziana” – toate momentele specifice primăverii și a sărbătorilor din acest anotimp ținute în lumea satului au fost frumos închegate și prezentate în cadrul spectacolului pentru a fi cunoscute și apreciate la justa lor valoare.

Pentru redarea acestor datini, s-au pus în valoare cântece vechi, strigături adunate din folclorul românesc, precum și o serie de dansuri populare, nelipsite din spectacolele oferite de ceata „Sfântul Ioan Valahul”. Costumele populare au fost piesa de rezistență a acestui grup, iar la finalul spectacolului publicul a avut posibilitatea să admire colecția de costume adunată de-a lungul anilor, precum și o mini-expoziție de ouă încondeiate, cunoscute și cu denumirile populare „ouă închistrite” sau „ouă învărgate”, realizate în timpul Postului Mare de tinerii comunității Bisericii Studenților în cadrul atelierului de încondeiat ouă organizat de Oana-Raluca Băila.

Scrisoare pentru omul modern

Andreea-Nicoleta Sicoe

Oprește-te...
Doar o clipă, cât să atingi roua de pe firul crud de iarbă,
Doar atât cât să vezi cum Zorile negura nopții vor s-o absoarbă.

Oprește-te...
Doar atât cât să simți căldura razelor de Soare,
Să simți vântul, cu atingerea-i mângâietoare.

Atât cât să vezi zâmbetul ce dă să se nască,
Să simți sfiala celui ce vrea să te privească,

Atât cât să vezi durerea din lacrima ce cade.
Oprește-te...
O clipă doar.

O clipă, în care să nu alergi nicăieri,
Să nu încerci să fii un altul decât ești.
Să recunoști tu însuși ce mult vrei să iubești...
Atât cât să înțelegi că viața-i...
Doar o clipă,
O clipă ce se duce, și nu mai fă risipă.

Oprește-te...
Să simți parfumul din chip sfios de floare,
Să mai ascuți de suflet,
Să vezi ce te mai doare.

Oprește-te...
Și-acum, puțin, că te-ai oprit,
Ascultă, simte, vezi...
Ce mult ești de iubit.

Activități rodnice organizate de ASCOR la final de primăvară și început de vară

Luna mai și începutul lunii iunie s-au dovedit a fi o perioadă plină de evenimente organizate de ASCOR Cluj-Napoca. Concerte, expoziție foto, ateliere de litografiere a icoanelor, conferințe, precum și întâlniri dedicate tinerilor în cadrul cărora au fost abordate o serie de subiecte diferite au avut loc în campusul studențesc „B. P. Hasdeu”, la și în preajma Bisericii Studenților „Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și Sfântul Ierarh Nicolae”, locul de formare și de creștere atât a membrilor ASCOR, cât și a celor care rămân în familia acestei comunități.

Seară dedicată cinstirii memoriei Sfinților Martiri din temnițele comuniste

Cu ocazia Zilei Naționale de Cinstire a Martirilor din Temnițele Comuniste, la data de 14 mai, ASCOR Cluj-Napoca a organizat o seară dedicată tuturor celor care au trecut prin închisorile din spațiul concentraționar al gulagului românesc. Evenimentul s-a dorit a fi unul de comemorare și de exprimare a recunoștinței față de toți cei care s-au jertfit pentru credință și pentru neam în anii de aspră dominare a regimului comunist, care a impus în România eradicarea tuturor valorilor religioase și culturale. Tinerii acelor vremuri, care au luptat împotriva unui atare sistem denigrator de Dumnezeu și de orice simțământ religios au fost anchetați, întemnițați, persecutați, torturați și chiar omorâți. Slujitori ai Bisericii, oameni de știință, cercetători, filosofi, scriitori, poeți, țărani, politicieni, medici – buni români din toate categoriile sociale și reprezentanți ai tuturor profesiilor, modele ce ar fi putut forma noi generații sănătoase, cu o axă valorică ancorată în credință și în cultură – au fost secerăți de un sistem ateu. În memoria lor, tinerii de azi au recitat poezii scrise în vremuri de restriște în celulele închisorilor comuniste, au citit fragmente din literatura concentraționară și au creionat portretele unora dintre pătimitorii neamului nostru din trecutul recent.

Expoziție foto în memoria familiei imperiale ruse de Sfinți Martiri

Un alt eveniment dedicat altor martiri ai aceluiași regim ateu, în perioada când acesta abia își lua avântul în Rusia și când își forma primele premise de a înlătura tot ce ținea de o rânduire morală și religioasă, a fost expoziția de fotografie documentară dedicată familiei imperiale ruse de Sfinți Martiri, intitulată „Ultimul împărat – cele mai frumoase amintiri ale Romanovilor”, găzduită de Biserica Studenților timp de două săptămâni. Secvențe din viața familiei Țarului Nicolae al II-lea – nașterea celor cinci copii, formarea lor de-a lungul anilor într-o țară prinsă în tumultul unor schimbări majore, implicarea ducelor, alături de Împărăteasa Alexandra, în actele de caritate ale vremii, viața lor în exil – vizita monarhilor ruși în România, întâlnirile oficiale dintre Regina Victoria a Angliei și tânărul familie imperială rusă, precum și alte momente diplomatice esențiale, din preajma Primului Război Mondial au fost surprinse în fotografiile ce nu erau cunoscute publicului din România. Tinerii care au vizitat expoziția s-au arătat interesați de această parte a istoriei și au recunoscut că multe din cele văzute i-au impresionat, dându-le posibilitatea de a reflecta mai profund la martiriul

și jertfa acestei familii, care și-a asumat Crucea exilului și a mărturisirii credinței ortodoxe până în ultima zi a vieții lor pământești. Sfinții mucenici ai familiei imperiale sunt cinstiți atât în Rusia, cât și în România sau Serbia. Sfințenia lor a fost de multe ori contestată sau pusă la îndoială. Pentru a întări însă credința celor neîncredători, Sfinții țari li s-au arătat multora și le-au relatat detaliat modul în care au fost chinuți și martirizați, apoi primiți în Ceata Sfinților lui Dumnezeu.

Tinerii voluntari din comunitatea Bisericii Studenților despre misiunea lor în Africa

Trei tineri ai comunității Bisericii Studenților, trei frați – Irina, Mihaela și Florin Enea –, care au fost timp de o lună și jumătate în Uganda, o țară unde Ortodoxia s-a înrădăcinat acum o sută

de ani, au fost protagoniștii unei seri în cadrul căreia au povestit despre experiența lor unică din Africa. De la hotărârea de a accepta această ascultare, până la cele mai dificile momente și provocări pe care au trebuit să le confrunte și să le gestioneze în timpul șederii lor pe tărâmurile îndepărtate, de la implicare lor sufletească și atașarea în deosebi față de copiii din Uganda – cel mai vulnerabil segment al populației acestei țări, precum și al altor state africane –, până la disprețul resimțit din partea localnicilor maturi și până la întâmpinarea unei realități cu totul diferite de cea din România sau din oricare altă țară europeană au fost doar câteva din aspectele despre care au vorbit cei trei voluntari temerari. Experiența i-a uluit, dar și i-a motivat deopotrivă, ei fiind decși să mai meargă în viitor în Africa pentru a putea fi de folos, atât cât le stă în putință, celor care cunosc parțial duhul Ortodoxiei. Dorința lor este de a lucra cu cei mici, încercând să îi direcționeze înspre orizonturi un pic mai largi măcar pe plan educațional și emoțional, implicându-i în activități dedicate lor, precum sunt taberele de copii, jocurile pentru cei mici, plus alte lucruri simple, dar care pentru ei sunt esențiale. Societatea ugandeză este una care le oferă copiilor prea puține șanse de a supraviețui trupește, dar și duhovnicește, rata de mortalitate a copiilor fiind foarte mare în această țară. Motivele sunt multiple și aproape imposibil de soluționat fără o implicare responsabilă din partea autorităților locale, dar și fără o susținere din afară. Iată de ce, după șederea lor în Uganda, cei trei frați au constatat că pentru ei ar fi primordial să se implice mai mult în ceea ce privește o minimă posibilă ameliorare a situației copiilor de acolo.

Activități filantropice pentru parohiile și localitățile din jurul Clujului

În anul omagial dedicat satului românesc, când sunt comemorați preoții, învățătorii și toți cei care se ostenesc pentru a menține satele din țara noastră, precum și în anul comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu, împreună cu al traducătorilor de cărți bisericești în Patriarhia Română, Biserica Misionară a Studenților și ASCOR Cluj-Napoca organizează o serie de activități și evenimente cu și în cadrul parohiilor înfrățite.

Printre primele activități de acest gen au fost atelierelor de icoane litografiate. Mai mulți studenți s-au implicat cu spor în litografierea icoanelor, care au fost ulterior dăruite parohiilor ortodoxe din localitățile Stupini și Ticu. Atelierul a fost un bun prilej de comuniune și de lucrare cu rod bun atât pentru cei știutori în ale litografiatului, cât și pentru debutanții interesați să cunoască toate etapele realizării unei icoane prin intermediul acestei tehnici. Activitatea a fost cu atât mai binevenită, cu cât ASCOR Cluj-Napoca își înnoiește rândurile de voluntari și îi invită pe studenții ce se regăsesc în valorile asociației să facă parte din această familie de tineri doritori să rămână în credință și să Îl descopere pe Dumnezeu prin dăruirea pentru semenii lor.

Campania „Ai carte, ai parte” a fost încă o activitate filantropică organizată de ASCOR Cluj-Napoca, care a avut drept scop colectarea de cărți pentru copiii care provin din familiile sărace din localitățile rurale din împrejurimile Clujului. Pe lângă cărți s-au adunat creioane, cărți de colorat și alte obiecte folositoare dezvoltării creativității celor mici.

Nu au fost uitați nici copiii comunității Bisericii Studenților. De ziua lor, la data de 1 iunie, dar și în ziua următoare, copiii s-au bucurat de dulciuri și de mici daruri din partea comunității. În cadrul grădiniței și a școlii duminicale „Sfântul Ioan Valahul” s-au organizat o serie de evenimente care i-au înviorat și înveselit pe cei mici. De asemenea, tot la inițiativa organizatorilor grădiniței duminicale, în colaborare cu părinții și cu alți membri ai ASCOR Cluj-Napoca, la data de 9 iunie a avut loc o întâlnire deosebită a copiilor cu actrița și povestitoarea Giordiana Elena Popan. „Povești cu suflet românesc” a fost titlul șezătorii în cadrul căreia copiii au auzit o suită de basme românești în lectura invitatei de la Arad.

Lumea ca Biserică

Dumitru-Tiberiu Fișcu

Priveam într-o vară cerul plin de stele, împreună cu un prieten mai ciudat, și el îmi spunea că se simte privit, până în adâncul sufletului, de miliarde de ochi scânteietori. De parcă bolta înstelată n-ar fi altceva decât heruvimii aceia, cu ochi mulți și sabie de foc rotitoare, care au fost puși să păzească Raiul. „Și izgonind pe Adam, l-a așezat în preajma grădinii celei din Eden și a pus heruvimi și sabie de flacără vâlvăitoare, să păzească drumul către pomul vieții” (Facerea 3: 24). În fața cerului înstelat el se simțea izgonit de acasă și cuprins de un sentiment difuz de vinovăție, ce îl făcea să se ascundă.

Altădată priveam asfințitul, împreună cu o persoană foarte dragă, și mi se părea că lumina se curbează în jurul ei, ca o șuviță de păr în jurul urechii. Lumea întreagă se poate umple de prezența unei persoane, devenind ca o haină a ei. Iar dacă acea persoană dispăre, tot universul devine un giulgiu, apusul – un prohod cosmic, iar soarele – o rană ce supurează în nori. Și rana aceasta e dincolo – în cer, și, în același timp, dincoace – în inimă.

Părintele Rafail Noica amintea de un cuvânt enigmatic al Arhimandritului Sofronie, care spunea că realitatea are o mulțime de dimensiuni, dar ultima dimensiune este persoana – principiul ipostatic.

Întreaga lume e făcută printr-o Persoană, și din această Persoană iradiază toată lumina ei spirituală. „Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (Ioan 1: 3-5). Lumea învăluie și dezvăluie, în același timp, prezența acestei Persoane. La fel cum o haină acoperă și descoperă, în același timp, trupul. La fel cum mișcările subtile ale feței acoperă și descoperă, simultan, sufletul.

„Întru strălucire și în mare podoabă Te-ai îmbrăcat; Cel ce te îmbraci cu lumina ca și cu o haină” (Psalmul 103: 2). Dar această prezență personală iubitoare se revelează dincolo de lume, doar dacă se descoperă, simultan, dincoace de lume – în inimă. „Când am început să mă rog cu inima”, scrie pelerinul rus, „tot ce mă înconjură mi se arată într-un chip fermecător: pomii, pământul, văzduhul, lumea, toate parcă îmi vorbeau, zicând că ele pentru om există, mărturisind dragostea lui Dumnezeu față de om; am înțeles că toate se roagă, că dau slavă lui Dumnezeu”. Lumea devine Biserică în ochii celui ce și-a făcut inima o biserică în care mintea se roagă.

Această viziune asupra lumii anticipează starea ei finală, în care Persoana Domnului Iisus Hristos va copleși toate cu lumina Ei, transformând tot cosmosul în Biserică. „Și templu n-am văzut în ea, pentru că Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul, și Mielul este templul ei. Și cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, și făclia ei este Mielul” (Apocalipsa 21: 22-23). Lumina veacului viitor este o lumină personală, asemenea luminii ochilor cuiva, care te-a iubit cel mai mult în viață. Și dacă tu ai iubit această Persoană – în care sunt cuprinse toate celelalte, căci toți suntem ca niște gânduri ale Ei din veșnicie, care încearcă să se împlinească în timp – nu poate fi fericire mai mare ca în acea reîntâlnire. Iar dacă ai rănit această dragoste, privirea Ei va fi insuportabilă, ca un incendiu care cuprinde totul în jur, de care nu poți decât să te ascunzi „întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 25: 30).

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com